S. Augustinus

De doctrina christiana, seu de arte predicandi

[Estrasburgo - Joh. Mentelin - 1468?]

Pellechet 1471.

Hain 1955.

G.T.W. 2873

Canon pro recommendacione huius famoſi operis ſiue
libelli ſequentis · de arte predicandi ſancti auguſtini .

Cum ſit res · nõ ſolũ nimis preſũptuoſa · verũ eciã plurimũ
ꝑiculoſa · ante uelle docere quã diſcere · ante imperitoꝝ mḡrm ·
quã doctoꝝ diſcipulũ fieri · et ſic · ante diſcipulatũ · ſibi uſurpare
magiſteriũ · maxime in templo dei · ſiue in ſcolis ſaluatoris · ubi ·
de maxĩs rebus loq̄ndũ ſiue dicendũ eſt · quas · ad hoĩm ſalutẽ · nec
tẽꝑancã ſʒ etnã · referre debemꝰ · quibus ſcʒ liberam̃ ab etnis malis ·
et ad etna ꝑueĩemꝰ bona · teſte auguſtĩo in q̄rto de doctna xp̄iana
Ideo magnoꝑe curandũ eſt · oĩbus ibidẽ docere ſiue ꝑ̄dicare volẽ-
tibus quõ ip̄i · ꝑ̄diſcẽdo noſcere q̄ant · nõ ſolũ ea que in dictis xp̄i
ſcolis · docẽda ſũt ſiue dicẽda . Sed eciã · modũ ip̄m dicẽdi · oꝑi ꝑ̄di-
cacõis · cõgruentẽ · et qui eccľiaſti cũ decet doctorẽ ſiue informatorẽ.
Cum tñ ſepe · nõ tam illa que dicunt̃ · quã modꝰ ip̄e quo dicunt̃ ·
ip̄os auditores moueat et attendat · qđ utiqʒ · in dictis ſcolis xp̄i ·
maxĩe neceſſariũ eſt · vbi nõ ſufficit ſolũ docẽ · ſʒ eciã oportʒ · audi-
tores ad agendũ que docta ſũt · mouere · qđ quidẽ · ſcđm auguſtinũ
vbi ſup̄ · ip̄o mõ dicẽdi maxĩe fieri ſolʒ . Quare de q̄libet ꝑ̄dicatore
loquens idẽ augꝰ · in ꝑ̄allegato libro · ait · is · q̇ alios docere volue-
rit · debet nõ ſolũ oĩa que docẽda ſũt diſcere · ſed et facultatẽ dicẽdi
ut decet virũ eccľiaſticũ · ſtudio ꝯparare . Cui rei ſcđo loco mẽorate ·
ſcʒ facľtati dicẽdi ut eccľiaſticũ decʒ ĩformatorẽ · a mľtis viris hodie
ꝑ̄dicare ꝑ̄ſũmentibꝰ · nõ ſatis ſtudij impẽſum ẽẽ arbitror · vnde ni
fallar · ⁊ hoc accedit · qꝛ eoꝝ labor ꝑ̄dicacõis · minꝰ in ꝑꝑľo fructifi-
care cĩnit̃ . Cum autẽ ego · qualiſcũqʒ ꝑ̄dicatoꝝ hũilis adiutor · iam
dictũ dicẽdi modũ oꝑi ꝑ̄dicacõis ꝯgruũ · et tam merito diligenti
ſtudio ꝯꝑandũ · optarẽ atqʒ cuperẽ · ĩ mľtoꝝ ꝑ̄ſerti ꝑ̄dicãciũ noticiã
ꝑuenire . Et ut id efficere poſſem · operã meam diligentem · ad hoc
impẽdere · volũtarius et ꝑatiſſimꝰ ẽẽm · atqʒ non mediocrẽ ſollici-
tudine hñtem · ĩueſtigandi · ex cuiꝰ ſcĩ ⁊ autẽtici doctoris ſcꝑturis
⁊ doctnis · id fieri poſſʒ · venit poſt mľta taľ mee ſollicitudĩs tp̄a ·
in manꝰ meas · dcũs liber ꝑ̄fati venerãdi antiſtitis ſcĩ auguſtĩ ·
de doctna ſcʒ xp̄iana . Quiꝰ cũ quartũ et vltimũ ꝑcialem librum ·
diligent̃ ꝑlegerẽ · ⁊ ibi de eloquẽcia eccľiaſtica · et de ꝑ̄memorato di-
cendi mõ · pľima utilia documẽta inuenirẽ · quĩꝑmo ip̄m totum ·
de modo ꝑ̄dicandi t̃ctare cernerẽ · valde atqʒ ardent̃ iã deſiderabã qꝛ
pľimi ſacđotes ſecľares ⁊ religioſi ꝑ̄dicare volẽtes · ſaltẽ cũ dẽ q̈rtũ
ad ſui directionẽ hñent . Quare idip̄m in ꝑte mea · ⁊ quantũ ĩ me
eſt · ꝓcurare cupiẽs · ip̄m lõge lateqʒ famaui atqʒ laudaui · ⁊ ad eiꝰ

deſiderīū · iā plīmos accēdi ⁊ ꝓuocaui · atq; ad eundē ſibi cōꝑandū
nō mediocrit̄ inſtigaui . Et ut eorūdē in hac ꝑte deſiderīū · ampli⁹
impleri ꝓcurarē · ꝑ ꝯñicandi exemplaris ꝓmptā admīſtracōēz · nō
ſine cauſa · eundē quartū · tamq; de huiōi mō p̄dicādi ut p̄fertur ·
ſeorſū ⁊ ſingularit̄ tractantē ⁊ hoc ip̄o ab alijs t̄bus ꝑcialib⁹ libris
ſe p̄cedentib⁹ · nō parū differentē · hac de cauſa curaui in uſū ſuum
ꝓprīū · ab eiſdē alijs ſe p̄cedentib⁹ ſegregare · ip̄mq; ī hac re · ſeorſū
aſſūmere quibuſcūq; ꝯñicandū · ꝓ ſingulariſſīo famoſo ⁊ autētico
breui libello ꝺ arte ⁊ mō p̄dicādi · ſicuti et vere totus eſt · ⁊ non in-
cōueniens noīari poterit. Quā quidā eius ab alijs ſegregacōēz · iō
nō incōueniens fieri poſſe exiſtīaui · cū id in q̄dā notabili et ſatis
antiquo ſpirenſ eccīe libro · ſil'r fcēm eē reperim⁹ · necnon · eciam et
maxīe ideo · ne quiq; ſacdotes · p̄cedenciū triū libroꝝ uel ꝓlixitate
vel p̄cioſitate deterrerent̄ · quo minus · hūc quartū oībus predicare
cupientib⁹ merito amplectendū · ip̄i ſibi cōꝑare curarēt. Meli⁹ enī
iudicaui · hunc q̄rtū ſolū hr̄e · q̄ꝫ ꝓpter alios p̄cedētes · eciā ip̄m ne-
gligere · cū tn̄ · ip̄e q̄rtus ſol⁹ · ad modū p̄dicādi eciā ſine alijs p̄cedē
tibus · vnicuiq; ſatis notabilit̄ potīt deſuire. Dignū autē nichil-
omin⁹ ꝑ oīa iudicaui · qꝛ in ꝯñēz vtilitatē eccīaſticam · prius operā
multā impēderē · ut hūc eundē ꝑutilē et oī p̄cio dignū libellū · cor-
rectū hr̄e poſſem · ut ſic · poſt ei⁹ correctōēz · oībus hr̄e cupientibus ·
utili⁹ ip̄m ꝯñicare valerē. Feci ergo · deo teſte magnā ꝓ ei⁹ correctōe
diligēciā · ita · qꝛ oīa exemplaria · que in ſtudio heydelbergenſ · nec
non in ſpira et in wormacia · atq; tandē eciā in argentina in vllis
librarijs repire potui · diligenter ꝓinde reſpexi. Et cum inter hec ·
expimēto diſcerē · qꝛ idē liber auguſtī · raro īuenit̄ eciā ī magnis
⁊ p̄cioſis librarijs. Et adhuc rari⁹ · de ul' ex eiſdē librarijs ad reſc-
bendū potīt hr̄i. Atq; eciā qꝺ peius ē · rariſſime correct⁹ ſiue emen-
datus ībi q̄at repiri. Ideo pmot⁹ fui · ad hoc ſtudioſi⁹ laborare ·
ut ſcd̄m exemplar meū · tanto nūc ſtudio ⁊ labore quantū ſaltem
potui correctū · dcēs libell⁹ ſic ⁊ talit̄ in breui tp̄e ml'tiplicari poſſet
ut ad plīmoꝝ uſū · et ad ꝯñēz ꝓfcēm eccīaſticū · facile ⁊ cito ꝑueni-
ret. Quia ꝓpter · cū nullo alio modo ſiue medio · id expedici⁹ fieri
poſſe iudicarē · diſcreto viro Johanni mēntelin incole argētinenſi
impreſſorie artis mḡro · moīs oībus pſuaſi · q̄ten⁹ ip̄e aſſūmē dig-
ret̄ · onus ⁊ laborē ml'tiplicandi hūc libellū ꝑ viā impſſiōis · exem-
plari meo p̄ oculis hīto · ut ſic · cū ip̄e breui in tp̄e eundē libellū · ad
magnā nūoſitatē ml'tiplicarꝫ · quicūq; ſacdotes ſeculares ul' r̄ligi-
oſi · ad quoꝝ noticiā laus fama et cōmēdacō dcī libelli · ſollicitudīe

mea vel alioꝝ intueniente · ul' iā ꝑuenit ul' adhuc ī futūm ꝑueīet
q̊ in ꝑte mea mīme negligā q̄toci⁹ ꝓcurare · apud eundē mḡrm ·
huiōi libellū inuenire · et ſibi cōparare q̄ant · q̊ ām̄ō potuerūt ſine
difficultate. Et hoc quidē · nulli rōnabili viro p̄dicare volenti · in
poſterū poſt auditā huiōi libelli laudē et famam · quomōlibꝫ venit
negligendū Eſſet enī ni fallar nō mīma negligēcia · cū tā ſancti
doctoris talē famoſū libellū · de arte ⁊ mō p̄dicādi habeam⁹ · ī quo
de legittīo mō doctrināndi in eccleſia · non mediocriter inſtruim̄ · ꝙ
quiſpiā p̄dicare volēs · poſt huiōi ei⁹ famā nūc auditā · eundē ad-
huc nō curaret hr̄e · ⁊ eius directōne in ope p̄dicacōis ſe iuuare · ut
in ipis fidelibꝫ ampliorē ⁊ maiorē facē poſſet fructū ſpūalē. Sua-
deo autē vnicuiqꝫ · hūc libellū hr̄e deſiderāti · ut ꝓpter correctōꝫ ꝑli-
gat · a dicto mḡro eū cōpare · quā aliūde · de exemplari haut dubiū
min⁹ correcto vndecūqꝫ accōmodato r̄ſcribē. Certificās vnūquēqꝫ ·
ꝙ et ſi iam ordinaſſet ſibi reſcribi · eciā ex aliqua librarija · ſi tn̄
ipſe · talis amator huius libelli fuerit · qual' merito eſſe debebit · tm̄
ꝓ ſola eius correctōe dare deberet · q̄ntū ꝓ emptōe apud eundē mḡrm
exponere hēbit Quinymo · ſola tabula eius · toto ipi⁹ p̄cio · digna
eſt habēda · q̄a hec reddit ipm ad ſui uſū aptiorē ⁊ expeditiorē Quā
tabulā cū libello p̄dicto habēs · nō parū · ⁊ tn̄ ut ita dixerī gratis ·
gaude it de multis laboribꝫ · per me in hoc libello nō ꝑuo tp̄e factis
Sciat eciā quiſqꝫ · hūc libellū ab eodē mḡro ꝯparās · ꝙ ille maiores
lr̄e alphabeti · tam ſimplices quā duplicate · intra margīes īmedi-
ate ante vſalia q̄rūlibet pūctoꝝ notabiliū poſite · debuiūt ꝓ eiuſdē
libelli tabula alphabetica · in fine eius poſita · que tabula ad eaſdē
litteras r̄mittit · ꝑ ſingula pūcta . Et quiſqꝫ cui placuit · potit eas
facil'r manu ſua per peñam · eciā ī margībꝫ nigro vl' rubeo colore
ſigr̄e · correſpōdent ad iſtas int̄ lr̄aꝫ poītas · q̊ nō paꝝ vtile erit · q̄a
cicius in margīe poſite occurrēt q̄renti . Et ſic · ꝑ remiſſiones tabl'e
ad ipas eaſdem lr̄as · vnūquotqꝫ in hoc libello cōtentoꝝ · ad vota cū
placuerit · cito poterit reperiri.

h Hoc opus noſtrũ q̇ inſcribit̃ de doctrina xp̄iana · in
duo quedã fuerã p̄ma diſtribucõe partit⁹. Nã poſt
ꝓhemiũ quo reſpondi eis qui hoc fuerãt rep̄henſuri
Due ſũt res inq̄ꝫ quibꝫ nitit̃ oĩs t̃ctacõ ſcripturaꝝ.
modus inueniendi que intelligẽda ſũt · ⁊ mod⁹ pro:
ferendi que intellecta ſunt. De inueniendo prius de ꝓferẽdo poſtea
diſſerem⁹. Quia ergo de inueniendo multa iã diximus · et tria de
hac vna p̄te voluĩa abſoluim⁹ · adiuuante dño de ꝓferendo pauca
dicem⁹ · ut ſi fieri potuerit vno libro cũcta claudam⁹ · totumq̄ꝫ hoc
opus q̄tuor voluminibus t̃minet̃. b ¶ Primo itaq̄ꝫ expectacões
legenciũ qui forte me putant · rethorica daturũ ẽe precepta · que in
ſcol' ſecl'aribꝫ et didici et docui · iſta ꝓlocucõe ꝓhibeo · atq̄ꝫ ut a me
nõ expectent̃ admoneo. Non q̇ nichil habeãt utilitatis · ſed q̇ ſi
quid habẽt ſeorſũ diſcendũ eſt · ſi cui fortaſſis bono viro eciam hec
vacat diſcere · nõ autẽ a me vel in hoc op̄e vel in aliquo alio requi:
rendũ. C ¶ Nam cũ p̄ artem rethoricã et vera ſuadeãt̃ ⁊ falſa ·
quis audeat dicere adũſus mendaciũ in defenſoribꝫ ſuis inermem
debere conſiſtere veritatẽ · vt videlicꝫ illi qui res f'l'as p̄ſuadere co:
nant̃ nouerint auditorẽ u'l beniuolũ v'l attẽtũ vel docilẽ ꝓhemio
facere · iſti autẽ nõ nouerint. Illi falſa breuit̃ apte veriſil'r · ⁊ iſti
vera ſic narrẽt vt audire tedeat · intelligere nõ pateat · credẽ poſtre
mo nõ libeat. Illi fallacibꝫ argumẽtis veritatẽ obpugnẽt · aſſerãt
falſitatẽ. Iſti nec vera defendẽ nec falſa valeãt r̃futare. Illi aĩos
audiẽciũ in errorẽ mouẽtes impellẽteſq̄ꝫ dicẽdo terreãt · contriſtẽt ·
exhilarẽt · exhortent̃ ardent̃ · iſti ꝓ veritate frigidi lẽtiq̄ꝫ dormitẽt
quis ita deſipiat ut hec ſapiat D ¶ Cum ergo ſit in medio po:
ſita facultas eloquij que ad p̄ſuadenda ſeu praua ſeu recta valet
plurimũ · cur nõ bonoꝝ ſtudio cõparetur ut militet veritati ſi eã
mali ad obtinendas ꝑuerſas vanas q̄ꝫ cauſas in uſus iniquitatis
et erroris uſurpant E ¶ Sed quecumq̄ꝫ ſũt de hac re obſ̃uacões
et p̄cepta · quibꝫ cũ accedit in v̇bis plurimis ornamentis q̄ꝫ v̇boꝝ
exercitacõis lingue ſollertiſſima ꝯſuetudo · fit illa que facũdia u'l
eloquẽcia noĩatur extra illas litteras nr̃as ſepoſito ad hec cõgruo
t̄p̄is ſpacio · apta ⁊ cõuenienti etate diſcenda ſũt · eis qui hoc celerit̃
poſſũt. Nam ⁊ ip̄os romane p̄ncipes eloquencie nõ piguit dicere ·
q̇ hanc artẽ niſi q̇s cito poſſit · nũquã oĩno poſſit p̄diſcere. Quod
vtꝝ veꝝ ſit quid opus eſt q̄rere · non enĩ eciã ſi poſſint hec a tardi:
oribꝫ tandẽ aliquãdo p̄diſci · nos ea tanti p̄endim⁹ ut eis diſcẽdis iã
maturas uel eciã graues hõim etates velim⁹ impendi · Satis eſt

ut adoleſcẽcioꝝ iſta ſit cura · nec ipoꝝ oīm quos utilitati eccłiaſtice cupimus erudiri · ſed eoꝝ quos nondum magis vrgens ⁊ huic rei ſine dubio ꝑponenda neccitas occupauit ¶R Quoniā ſi acutū et feruens aſſit ingeniū · facili⁹ adheret eloqncia legētib⁹ ⁊ audientib⁹ eloqntes ꝙ̃ eloquēcie ꝑcepta ſectantib⁹. Nec deſūt eccłiaſtice lr̃e eciā ꝑter canonem in auctoritatis arce ſalubriť collocatū · quas legendo homo capax et ſi id non agat · ſed tantummodo rebus que ibi dicunť intentus ſit · eciā eloqo quo dicunť dum in hijs verſať inbuitur · accedente uel maxime exercitacione ſiue ſcribendi ſiue dictādi poſtremo eciā dicendi que ſcḋm pietatis et fidei regulam ſentit. Si aūt tale deſit ingeniū nec illa rethorica ꝑcepta capiūť · nec ſi magno labore ĩculcata ꝗ̃tulacūqʒ ex pte capianť aliqd ꝓſūt quādo quidē eciā ipi qui ea didicerť et copioſe ornateqʒ dicunt · nō omnes ut ſcḋm ipa dicant · poſſunt ea cogitare cū dicūt · ſi non de hijs diſputant · ymo vero vix ullos eoꝝ ēē exiſtimo qui utrumqʒ poſſint · ⁊ dicere bene · ⁊ ad hoc faciēdū ꝑcepta illa dicēdi cogitare cū dicūt. Cauēdū eſt enī ne fugiant ex aīo que dicēda ſūt · cū attēdiť ut arte dicanť ¶G Et tñ in ſmonib⁹ atqʒ diccōib⁹ eloquēciū impleta repiūtur ꝑcepta eloquēcie · de quib⁹ illi ut eloquerenť uel cū eloquerenť nō cogitauerūt · ſiue illa didiciſſēt ſiue ne attigiſſēt quidē. Implēt quippe illa qa eloquētes ſūt · nō adhibēt ut ſint eloquētes. Qua ꝓpter cū ex infantib⁹ loquētes nō fiant niſi locucōes diſcēdo loquēciū · cur eloquētes fieri nō poſſint · nlła eloquēdi arte tradita · ſʒ elocucōes eloqnciū legendo ⁊ audiendo et quantū aſſequi conceditť imitādo. Quod ita fieri ipis ꝙ̃ expimur exēplis · nam ſine ꝑceptis rethoricis nouimus plurimos eloquēciores plurimis q̃ illa didicerūt · ſine lectis vero uł auditis eloqnciū diſputacōib⁹ uł dictōib⁹ nemīeʒ. Nam neqʒ ipa arte ġmatica qua diſciť locucōis integritas · indigerēt pueri ſi eis int hoīes qui integre loquerenť creſcē dareť ⁊ viuē · neſciētes quippe ulla noīa viciorū · ꝗcquid vicioſū cuiuſqʒ ore loqntes audirēt · ſana ſua cōſuetudīe rephenderēt et cauerent · ſič ruſticos urbani rephendunt eciā qui lr̃as neſciūt

¶h Debet ergo diuinaꝝ ſcripturaꝝ tractator ⁊ doctor · defenſor recte fidei ac debellator erroris · et bona docē ⁊ mala dedocē · atqʒ ĩ hoc ope ſmonis cōciliare aūſos · remiſſos erigē · neſciētib⁹ quid agať quid expectare debeant intimare · vbi aūt beniuolos intētos · dociles · aut inuenerit aut ipe fecerit · cetera pagēda ſūt ſič cauſa poſtulat . Si docēdi ſunt qui audiūt narracōe faciendū eſt · ſi tñ indigeat ut res de qua agiť innoteſcat · ut autē que dubia ſūt ċca fiāt · documētis

adhibitis rōcionandū eſt. Si vero q̄ audiūt mouēdi ſūt pociuſq̄ȝ
docendi. ut in eo qđ iā ſciūt agēdo nō torpeāt. ſȝ rebꝫ aſſenſū quas
veras eſſe fatent̄ accomodēt. maioribꝫ dicendi viribꝫ opꝰ eſt. Ubi
obſecracōes et increpacōes. concitacōes et cohercōes. et q̄cumq̄ȝ alia
valēt ad cōmouēdos aīos ſūt neceſſaria I ¶Et hec quidē cūcta
que dixi. oīes fere hōies in hijs q̄ loq̄do agūt. facē non quieſcūt
Sed cū alij faciāt obtuſe. deformit̄. frigide. alij acute. ornate. vehe
menter. illū ad hoc opꝰ vnde agimꝰ optet iā accedē. q̄ pt̄ diſputare
vel dicere ſapient̄. eciā ſi nō pt̄ eloquent̄. ut proſit audiētibꝫ. eciā
ſi minꝰ ꝓdeſſet quā ſi et eloquēter poſſet dicere. Qui vero affluit
inſipiēti eloquēcia. tantomagis cauendꝰ eſt. quātomagis in hijs
que audire inutile ē delectat̄ auditor. eteni quē diſerte dicē audit.
eciā vere dicere exiſtimat. hec autē ſentēcia nec illos fugit. q̄ artē
rethoricā docēdā putauerūt. faſſi ſūt enī. ſapiencia ſine eloquēcia
parū prodeſſe ciuitatibus. eloq̄cia vero ſine ſapiēcia nimiū obeſſe
plerūq̄ȝ. ꝓdeſſe nūq̄ȝ. Si ergo hoc illi qui p̄cepta eloq̄cie tradiderūt.
in eiſdē libris in quibꝫ id egerūt. veritate inſtigāte coacti ſūt cōfi
teri. verā hoc eſt ſupnā q̄ a p̄re luminū dſcēdit ſapiam neſcientes.
q̄ntomagis nos non aliud ſentire debemꝰ. qui huiꝰ ſapiēcie filij ⁊
miſeri ſumꝰ R ¶Sapient̄ aūt dicit hō tanto magis uł minꝰ.
q̄nto ī ſcēpturis ſcēis magis minꝰ ve ꝓfecit. nō dico in eis multū
legēdis memorieq̄ȝ mādandis. ſȝ bene ītelligendis. ⁊ diligēter eaꝝ
ſenſibꝫ indagādis. Sunt enī qui eas legūt et negligūt. legūt ut
teneāt. negligūt ne ītelligāt. quibꝫ longe ſine dubio p̄ferēdi ſūt.
qui v̇ba eaꝝ minꝰ tenent. et cor eaꝝ ſui cordis oculꝰ vidēt. Sȝ utroſq̄ȝ
ille melior. qui ⁊ cū vult eas dicit. ⁊ ſic oportȝ ītelligit. huic ergo
q̄ ſapient̄ dēt dicē eciā qđ nō pt̄ eloq̄nt̄. v̇ba ſcēpturarū tenē maxīe
neceſſariū eſt. q̄nto enī ſe paupiorē cernit in ſuis. tāto eū oportȝ ī
iſtis eſſe diciorē. ut qđ dixerit ſuis v̇bis. probet ex illis. ⁊ q̄ ꝓpis
v̇bis minor erat. magnoꝝ teſtimonio q̄ſāmodo creſcat. ꝓbādo enī
delectat. qui minꝰ pt̄ delectare dicēdo L ¶Porro qui non ſolum
ſapient̄ veꝝ eciā eloq̄nter vult dicē. q̄m ꝓfecto plꝰ ꝓderit ſi utrūq̄ȝ
potuerit. ad legēdos uł audiēdos ⁊ exercitaciōe imitādos eloq̄ntes
eū mitto libēciꝰ. quā mḡris artis rethorice vacare p̄cipio. ſi tn̄ hij
qui legūtur ⁊ audiūtur. nō ſolū eloq̄nt̄ ſȝ eciā ſapient̄ dixiſſe vel
dicere. veraci p̄dicacōe laudant̄. Qui enī eloquent̄ dicūt. ſuauit̄.
qui vero ſapient̄ ſalubrit̄ audiūtur. ꝓpterq̄ nō ait ſcēptura. mul-
titudo eloq̄nciū ſȝ mułtitudo ſapientū ſanitas eſt orbis terraꝝ. Sicut
autē ſepe ſumēda ſūt amara ſalubria. ita ſemꝑ vitāda eſt dulcedo

ꝑniciosa · ſed ſalubri ſuauitate et ſuaui ſalubritate quid melius ·
q̄nto enĩ mag̃ illic appetit̃ ſuauitas · tanto facilꝰ ſalubritas ꝓdeſt
Sunt ergo eccleſiaſtici viri · qui diuina eloquia nõ ſolũ ſapient̃ ſꝫ
eloq̄nt̃ eciã c̄ctauerũt · quibꝫ legendis magis nõ ſufficit tempꝫ · quã
deeſſe ipi ſtudẽtibus ⁊ vacãtibꝫ poſſint ¶ Hic aliq̄s forſitan
q̄rit · utrũ auctores nr̄i quoꝝ ſc̄pta diuitꝰ inſpirata · canonẽ nobis
ſalubrima auctoritate fecerẽ · ſapiẽtes tantũmõ an eloquentes eciã
nũcupãdi ſũt · q̄ quid q̄ſtio · apud meip̄m ⁊ apud eos qui mecũ qd̾
dico ſenciũt facilime ſoluit̃. Nã vbi eos ĩtelligo · nõ ſolũ nichil
eis ſapiẽcius veꝝ eciam nichil eloq̄ncius michi videri p̄t. et audeo
dicere · om̄es qui recte ĩtelligũt qd̾ illi loquũt̃ · ſimul ⁊ ĩtelligere · nõ
eos alit̃ loqui debuiſſe Sic̃ enĩ eſt quedã eloquencia q̄ magis etatẽ
iuuenilẽ decet · eſt que ſenilẽ · nec iã dicenda eſt eloquẽcia · ſi ꝑſone
nõ ꝯgruit eloquentis · ita eſt quedam que viros ſũma auctoritate
dignĩſſios planeqꝫ diuinos decet · hac illi locuti ſũt. nec ipos decꝫ alia ·
nec alios ipa · ipis enĩ ꝯgruit · alios autẽ q̄nto videt̃ humilior · tanto
alcius nõ vẽtoſitate ſꝫ ſoliditate tn̄ſcendit. Vbi vero nõ eos ĩtelligo
minꝰ quidẽ michi appareꝫ eoꝝ eloq̄ncia · ſed eã non dubito ẽẽ talem ·
qual' eſt vbi intelligo · ipa q̄ꝫ obſcuritas diuinoꝝ ſalubriũ qꝫ dictoꝝ
tali eloquẽcia miſcenda fuerat · in q̄ ꝓficere nr̄ intellc̄s non ſolũ
inuencõe veꝝ eciã exercitacõe deberet ¶ Poſſem q̄dẽ ſi vacareꝫ
om̄es v̾tutes ⁊ ornamẽta eloquẽcie. de quibꝫ inflant̃ iſti · q̄ linguã
ſuã nr̄oꝝ auctoꝝ lingue · nõ magtudine ſꝫ tumore ꝓponũt · oñdere
in iſtoꝝ libris ſacris · q̄s nobis erudiendis ⁊ ab hoc ſeculo ꝑuo in
bt̃m ſeculũ tn̄ſferendis · ꝓuidẽcia diuĩa ꝓuidit. Sed nõ ipa me plꝰ
q̄ꝫ dici p̄t in illa eloquẽcia delectãt · que ſũt hijs viris cũ oratoribꝫ
gentiliũ poetis ve cõmunia · illud magis admiror ⁊ ſtupeo · q̄ ista
nr̄a eloquẽcia ita uſi ſũt ꝑ alterã q̄ndã eloq̄nciã ſuã · vt nec deeſſet
eis · nec emineret in eis · q̄a eã nec imꝓbari ab illis · nec oſtentari
oportebat · q̄ꝝ alteꝝ fieret ſi vitaret̃ · alteꝝ putari poſſꝫ ſi facile ag=
noſceret̃. Et ĩ quibꝫ forte locis agnoſcit̃ a doctis · tales res dicunt̃ ·
ut v̾ba quibꝫ dicunt̃ nõ a dicẽte adhibita ſed ipis rebꝫ velud ſpõte
adiũcta videant̃ · q̄ſi ſapiam de domo ſua ideſt de pectore ſapientis
ꝓcedere intelligas · ⁊ tam̄q̄ꝫ in ſeꝑabilẽ famulã · eciã non vocatam
ſequi eloquẽciã ¶ Quis enĩ nõ videat q̄d voluerit dicere · ⁊ q̄ꝫ
ſapient̃ dixerit ap̄ls · gl'amur in t̄bulacõibꝫ ſciẽtes · q̄m̄ tribulacio
paciam opat̃ · pacĩa aũt ꝓbacõem · ꝓbacio vero ſpem · ſpes autẽ nõ
ꝯfundit · quia caritas dei diffuſa eſt in cordibꝫ nr̄is · ꝑ ſp̄m ſanctũ
qui datus eſt nob̄. Hic ſiq̄s ut ita dixerĩ impite peritus · artis elo=

quēcie ꝑcepta · apl'm ſecutū fuiſſe oſtendat · nōne a xp̄ianis doctis ī
doctiſq3 ridebit̄ · ⁊ tñ agnoſcitur hic fig̃a q̃ climax grece latine uo
a q̇buſdā eſt appellata gradacio · quā ſcalā dicere voluerīt · cū v̇ba
vel ſenſa ꝯnectunt̄ alt́m ex altro · ſicut hic ex t̄bulacōe paciam · ex
pacia ꝓbacōem · ex ꝓbacōe ſpem · ꝯnexam videmus. Agnoſcit̄ et
aliud dec⁹ orōis · qm̄ poſt aliq̃ ꝓnūciacōis voce ſingl'a finita q̃ nr̄i
membra ⁊ ceſa · greci autē colon et cōmota vocāt · ſequit̄ ambitus
ſiue circuitus quē ꝑiodon illi appellāt · cui⁹ mēbra ſuſpendunt̄ voce
dicētis donec vltio finiant̄ · nā eoꝝ que ꝓcedūt circuitū · membroꝝ
illud eſt p̄mū · qm̄ t̄bulacō paciam opat̄ · ſcd̓m pacia autē ꝓbacōꝫ ·
t̄ciū ꝓbacō vero ſpem · deinde ſubiūgit̄ ip̄e circuit⁹ qui trib⁊ ꝑagit̄
mēbris · quoꝝ p̄mū eſt · ſpes autē nō cōfundit · ſcd̓m q̇a caritas dei
diffuſa eſt in cordib⁊ nr̄is · t̄ciū · ꝑ ſpm̄ ſanctū q̇ datus eſt nob̄ · Hec
atq3 huiōi in elocucōis arte tradunt̄ · Sic̄ ergo apl'm ꝑcepta eloq̄n:
cie ſecutū fuiſſe nō dicim⁹ · ita ꝙ ei⁹ ſapiam ſecuta ſit eloquencia
nō negam⁹ P ⸿Scribens q̄3 ad corintheos in ſecunda epl'a re:
darguit quoſdā q̇ erāt ex iudeis pſeudo apl'i eiq3 detrahebant · et qm̄
ſeip̄m ꝑdicare cōpellit̄ · hanc ſibi velut īſipiam t̄buēs · quā ſapient̄
dicit quāq3 eloquent̄ · ſed comes ſapīe dux eloquēcie · illā ſequens ·
iſtā ꝑcedēs ⁊ ſequentē nō reſpuēs. Iterū dico inq̇t · ne q̇s me exiſ:
timet inſipientē ēē · alioquī velut inſipientē accipite me · ut ⁊ ego
modicū q̇d glorier · q̇d loquor nō loq̄r ſcd̓m dn̄m · ſed q̄ſi ī ſtulticia
in hac ſb̄a gl'ie · qm̄ quidē multi gloriant̄ ſcd̓m carnē ⁊ ego gl'abor
libēter enī ſuſtinetis inſipiētis cū ſitis ip̄i ſapiētes · tolleratis enī
ſi quis vos in ſ̄uitutē redigit · ſi quis deuorat. ſi q̇s accipit · ſi q̇s
extollit̄ · ſi quis vos in faciē cedit · ſcd̓m ignobilitatē dico q̄ſi nos
infirmati in hac ꝑte ſim⁹ · in quo autē quis audet in inſip̄ia dico ·
audeo ⁊ ego · hebrei ſūt ⁊ ego iſrahelite ſūt ⁊ ego · ſemen abrahe ſūt
⁊ ego · miſtri xp̄i ſunt vt īſipiēs dico ſuꝑ ego · in laborib⁊ pl'imis ·
in carcerib⁊ habūdanci⁹ · in plagis ſuꝑ modū · ī mortib⁊ frequent̄ ·
a iudeis q̇nquies · q̄oragintavna min⁹ accepi · ter virgis ceſus ſū
ſemel lapidat⁹ ſū · ter naufragiū feci · nocte ⁊ die in ꝓfūdo maris
fui · in itineribus ſepe · ꝑiculis fluminū · ꝑicul' latronū · ꝑiculis ex
genere · ꝑicul' ex gentib⁊ · ꝑiculis in ciuitate · ꝑicul' in deſ̄to · ꝑicul'
in mari · ꝑiculis in falſis fr̄ibus · in labore ⁊ erumpna · in vigilijs
ſepi⁹ · in fame ⁊ ſiti · in jeiunijs multis · ī frigore et nuditate · ꝑter
illa que extīnſec⁹ ſunt · incurſus in me cottidian⁹ ſollicitudo oīm
ecc̄iaꝝ · quis infirmat̄ ⁊ ego nō infirmor · q̇s ſcādalizat̄ et ego nō
vror · ſi gl'ari oportꝫ · in hijs que īfirmitatis mee ſūt gl'iabor Q

Quãta ſapĩa iſta ſunt dcta vigilãtes vidẽt· qñto ũo eciã eloquẽ:
cie cucurrerit flumie ⁊ q̃ ſtetit adũtit· porro aũt q̃ nouit agnoſcit
q̃ ea ceſa q̃ greci cõmota vocãt· et mẽbra ⁊ circuit⁹ de q̃bus paulo
añ diſſerui· cũ decẽtiſſia varietate itponanť totã ipaꝫ ſpẽꝫ dictõis
⁊ q̃ſi eius vultũ q̃ eciã idocti delectanť moueturq̃ꝫ fecerũt. Nã vñ
cepim⁹ hũc locũ inſerere· ẽcuit⁹ ſũt· ꝑm⁹ mĩm⁹ hoc eſt bimẽbris·
min⁹ eni q̃ꝫ duo mẽbra ẽcuitus hñe nõ pñt· plura vero pñt· ḡ ille
ꝑm⁹ eſt. Iterũ dico· ne q̃s me exiſtimet iſipientẽ eẽ. Sequiť alius
ẽmembris· alioq̃n velut inſipientẽ· accipite me· ut ⁊ ego modicũ
quid glorier· ẽcius q̃ ſequiť mẽbra habet q̃tuor· q̃d loq̃r· nõ loquor
ſcdm deũ· ſꝫ q̃ſi i ſtulticia· in hac ſba glorie· q̃rtus duo hꝫ· qm̃ q̃dẽ
multi gl'ianť ſcdm carnẽ· ⁊ ego gl'abor· ⁊ q̃nt⁹ duo· libẽtẽ eni ſuſtie:
tis iſipiẽtes· cũ ſitis ipi ſapiẽtes eciã ſext⁹ bimẽbris eſt· tolleratis
eni· ſiquis vos i ſuitutẽ redigit. Sequnť tria ceſa· ſiquis deuorat
ſiquis accipit· ſiq̃s extolliť deinde ťa mẽbra· ſiq̃s in faciẽ vos cedit
ſcdm ignobilitatẽ dico· q̃ſi nos infirmati in hac pte ſum⁹. Additur
trimẽbris ẽcuitus· in q̃ autẽ quis audet i inſipia dico· audeo et ego
¶ hinc iã ſingl'is q̃buſq̃ꝫ ceſis iterogãdo poitis· ſingl'a itidẽ
ceſa reſpõſione reddunť· tria tribꝫ· hebrei ſũt· ⁊ ego· iſraheliti ſũt
et ego· ſemẽ abrahe ſũt· ⁊ ego. Quarto autẽ ceſo ſil'i iterogacione
poſito· ñ alteri⁹ ceſi ſꝫ mẽbri appoſicõe rñdꝫ· miniſtri xp̃i ſt· ut iſipiẽs
dico ſup ego. Iam ceſa q̃tuor ſnĩa remota decẽtiſſima iterogacõe
fũdunť· in laboribꝫ plimis· i carceribꝫ habũdancius· in plagis ſup
modũ· i mortibꝫ ſepi⁹· deinde iteponiť breuis ẽcuit⁹ qm̃ ſuſpenſa
pnũciacõe diſtinguendũ eſt· a iudeis q̃nquies· ut hoc ſit vnũ mẽ:
brũ· cui cõnectitur alterũ· q̃dragita vna min⁹ accepi inde rediť ad
ceſa· ⁊ ponũť ťa· ter v̄gis ceſus ſũ· ſel' lapidat⁹ ſũ· ter naufragiũ
feci. Seq̃ť mẽbꝝ· nocte ⁊ die i pfũdo maris fui. Deinde q̃tuordeci
ceſa· decẽtiſſio ipetu pfluũt· i itineribꝫ ſepe· picul' fluminũ· picul'
latronũ· picul' ex gñe· picul' ex gentibꝫ· picul' in ciuitate· piculis
in deſerto· picul' i mari· piculis in falſis fribꝫ· i labore ⁊ erũpna· in
vigilijs ſepi⁹· i fame ⁊ ſiti· in jeiunijs multis· i frigore et nudi:
tate. Poſt hec iteponit ẽmẽbrẽ ẽcuitũ· pter illa q̃ extrinſec⁹ ſũt· in:
curſus in me cottidian⁹· ſollicitudo oim ecciaꝝ· et hinc duo mẽbra
ꝑcontacõe ſubiũgit· q̃s ifirmať ⁊ ego nõ infirmor· q̃s ſcãdalizať
et ego nõ vror· poſtremo tot⁹ ille q̃ſi anhelans loc⁹ bimẽbri ẽcuitu
ẽmiatur· ſi gl'ari oportꝫ· i hijs q̃ ifirmatis mee ſũt gl'iabor. Q̃ ũo
p⁹ hũc ipetũ iteposita narraciũcula q̃amõ requieſcit ⁊ requieſcẽ audi:
torẽ facit· q̃d decoris ⁊ delectacõis hẽat· ſatis dici nõ pt· ſequiť eni

dicēs. deus ⁊ pr̄ dn̄i nr̄i ihu xpi q̄ est bn̄dictus in secl'a. scit q̄a nō
mēcior. Ac deīde quō piclitat⁹ fuit ⁊ quō euaserit. breuissīe narrat
longū est cetā ꝓsequi. vl' ī alijs sctaꝝ scpturaꝝ locis illa mōstrare
S Q si eciā figuras locucōis q̄ illa arte tradunt̄. ī hijs saltē q̄
de apl'i eloq̄o cōmemoraui ondere voluissē. nōne facili⁹ graues hōies
me nimiū. q̄ȝ quisq̄ȝ studiosoꝝ sibi sufficientē putarēt. hec oīa q̄n a
mgr̄is docent̄. p magno hent̄ magno emunt̄. magna iactacione
vēdunt̄. quā iactacōe; ego recolē vereor dū ista sic dissero. ȝ ma-
ledoctis hoib⁹ rn̄dendū fuit. q̄ nr̄os auctores ɔtēpnendos putāt. nō
q̄a nō hēnt. ȝ quia nō ostentāt. quā nimis isti diligūt eloquenciā
T Sed forte q̄s putet eloq̄ntē nr̄m elegisse me apl'm paulū.
videt̄ eni vbi ait. ⁊ si impit⁹ smone ȝ nō scia. q̄si ɔcedendo obtrec-
tatorib⁹ sit locut⁹. nō tamē id veꝝ cognoscēt ɔfitēdo. si aūt dixiss;
imperit⁹ quidē sermone. et non. addidisset. sed non sciencia. nll'o
mō aliud posset itelligi. sciam plane nō cūctatus est ꝓfiteri. sine q̄
doctor gēciū eē nō valēt. Certe si q̄d ei⁹ ꝓferim⁹ ad exēplū eloq̄ncie
ex illis utiq̄ȝ epl'is ꝓferim⁹. q̄s eciā ipi obtrectatores ei⁹. q̄ smonē
p̄ntis q̄si ɔtemptibilē putari valebāt. graues ⁊ fortes eē cōfessi sunt
V Dicendū ergo michi aliq̄d eē video. ⁊ de eloq̄ncia ꝓphaꝝ.
vbi p tropologiā multa obtegunt̄. que q̄nto magis t̄nslatis vbis
uident̄ opiri. tāto magis cū fuerīt apta dulcescūt. Sed hoc loco tal'e
aliq̄d ɔmēorare debeo. ubi q̄ dctā sīt nō cogar exponē. ȝ cōmendē tm̄.
quo mō dicta sint. Et ex illi⁹ ꝓphē libro potissimū hoc faciā. qui se
pastorē vel armentariū fuisse dicit. atq̄ȝ inde diuinitus ablatū atq̄ȝ
missū. ut dei pp'lo ꝓpharet. Non autē sm septuaginta i̇terp̄tes. q̄
eciā ipi diuīo spū i̇terp̄tati. ob hoc aliē vident̄ nōnulla dixisse. ut
ad spiritalē sensū scrutādū. magis admoneret̄ lectoris i̇tencō vn̄.
eciā obscuriora nōnulla q̄a magis tropica sūt eoꝝ. Sȝ sic ex hebreo
in latīm eloq̄ū. p̄spitero ierolo utriusq̄ȝ lingue pito i̇terp̄tāte t̄nslata
sūt. Cum ergo argueret ipios. supbos. luxuriosos ⁊ fratrē ideo
negligētissīos caritatis. rustic⁹ vel ex rustico iste ꝓpha. exclama-
bat dicēs. ve vob q̄ opulēti estis in syō. ⁊ ɔfiditis ī mōte samarie.
optimates capita pp'loꝝ. igredientes pōpatice domū isrl'el. trāsite
ī calamie ⁊ videte. et ite inde in emath magnā ⁊ descēdite in geth
palestinoꝝ. ⁊ ad optīa queq̄ȝ regna hoꝝ. si latior t̄mi⁹ eoꝝ t̄mio vr̄o
est. Qui sepati estis ī diē malū et appropinq̄tis solio iniq̄tatis. q̄
dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis vr̄is. qui come-
ditis agnū de grege. ⁊ vitulos de medio armēti. q̄ canitis ad vocē
psalterij. Sic dauid putauerūt se hr̄e vasa cātici. bibētes in fialis

vinū· ⁊ optīo vngēto delibuti· ⁊ nichil paciebāť ſup ↄtricōe ioſeph
X ¶ Nūquid nā iſti q̄ ꝓphās nr̄os tamq̄ȝ ineruditos et elo-
cucōis ignaros· velut docti diſtiqȝ ↄtēpnūt· ſi qd̄ eis tale vl' ī tꝉes
dōm fuiſſȝ· aliť ſe voluiſſēt dicē· q̄ tn̄ eoꝝ īſanire noluiſſēt. Quid
enī eſt ꝙ iſto eloq̄o aures ſobrie plꝰ deſiderēt. Primo ipa īuectio
q̄ſi ſopitis ſenſibꝫ ut euigilarēt q̄ fremitu illiſa eſt. Ve vob qui
opulēti eſtis in ſyon· ⁊ cōfiditis ī monte ſamarie· optīates capita
ꝑploꝝ· ingrediētes pōpatice in domū iſꝉ'. Deinde ut bn̄ficijs dei·
qui eis ampla ſpacia regni dedit· oſtendat ingr̄tos· qm̄ ↄfidebāt in
mōte ſamarie· vbi utiqȝ ydola colebanť· trāſite inq̄t in calamie ⁊
videte· et ite inde in emath magnā· ⁊ deſcēdite in geth paleſtioꝝ.
⁊ ad optīa queqȝ regna hoꝝ· ſi lacioꝛ ēmīꝰ eoꝝ ēmīo vr̄o eſt. Simul
eciam cū iſta dicunť· locoꝝ noibus tamq̄ȝ lumībꝫ ornať eloq̄ū· que
ſunt· ſyon· ſamarie calamie· emath magna· ⁊ geth paleſtinorū.
Deinde v̄ba q̄ hijs adiūgūť locis· decētiſſīe varianť· opulēti eſtis·
ↄfiditis· trāſite· ite· deſcēdite. Conſeq̄nť denūciať fuťa ſub iniq̄
rege appropinq̄re captītas· cū adiūgiť· q̄ ſeꝑati eſtis in dié malū·
et appropinq̄tis ſolio iniq̄tatis. Tūc ſubiciunť merita luxurie·
qui dormitis in lcc̄tis eburneis et laſciuitis in ſtratis vr̄is· q̄ come-
ditis agnū de grege· ⁊ vitulos de medio armēti. Iſta ſex mēbra·
tres bimēbres ↄ̄cuitꝰ reddiderūt· nō enī ait· q̄ ſeꝑati eſtis in diem
malū· q̄ appropinq̄tis ſolio iniq̄tatis· q̄ dormitis ī lcc̄tis eburneis·
qui laſciuitis in ſtratis vr̄is· q̄ ↄmeditis agnū de grege· qui vitu
los de medio armēti. Qꝫ ſi ita dicereť· eēt quidē et hoc pulchrū· vt
ab vno ꝓnoīe repetito· oīa ſex mēbra decurrerēt· ⁊ ꝓnūciātis vo-
ce ſingl'a finiteť. Sed pulchrius fcēm eſt· ut idē ꝓnoī ēent bina
ſubnexa· q̄ tres ſentēcias explicarēt· vnā ad captiuitatis ꝑnūciacōꝫ
ſcȝ qui ſeꝑati eſtis in diem malū· ⁊ appropinq̄tis ſolio iniq̄tatis·
alterā ad libidinē· q̄ dormitis in lcc̄tis eburneis· ⁊ laſciuitis ī ſtra-
tis vr̄is· ad voracitatē ūo ↄ̄ciā ꝑtinentē· qui ↄmeditis agnū de gre
ge· et vitulos de medio armenti· vt in ꝑtate ſit ꝓnūciātis· utrū
ſingl'a finiat ⁊ mēbra ſint ſex· an ꝑmū ⁊ ↄ̄ciū ⁊ q̄ntū voce ſuſpē-
dat· ⁊ ſcd̄m ꝑmo· q̄rtū ↄ̄cio ſextū q̄nto ↄnectēdo· tres bimēbres ↄ̄cuitꝰ
decētiſſime faciat· vnū q̄ calaītas īminēs· alteꝝ q̄ lcc̄s īpurꝰ· ↄ̄ciū q̄
ꝓdiga mēſa monſtreť V ¶ Deinde luxurioſā remordet auriū
voluptatē· vbi cū dixiſſȝ· q̄ canitis ad vocē pſalterij· qm̄ pt̄ exer-
ceri ſapienť a ſapientibꝫ muſica· mirabili decore dicēdi inueccōis
impetu relaxato· ⁊ nō ad illos ſȝ de ill' iā loquens· ut nos muſicā
ſapiētis a muſica luxuriātis diſtingueť cōmoneret· nō ait· q̄ caītis

ad vocē pſalterij ⁊ ſicͣ dauid putatis vos hr̄e vaſa cantici . Sed cū
illud ad illos dixiſſ;· qd̓ luxurioſi audire deberēt· q̇ canitis ad vocē
pſalterij ī periciā q̄ᷓ eoꝝ alijs ꝗpāmō iudicauit adiūgens· ſicͣ dauid
putauerūt ſe hr̄e vaſa cātici· bibētes in fial̓ vinū· ⁊ optīo vngēto
deſibuti. Tria hec meliꝰ ꝓnūciant̄ ſi ſuſpēſis duob; ꝑorib; men:
bris· c̓cuitꝰ t̓cio finiatur. Jam vero qd̓ hijs oībus adicit̄ · ⁊ nichil
paciebant̄ ſuꝑ ꝯtricōe ioſeph · ſiue ꝯtinuati dicat̄ ut ſit vnū mēbꝝ
ſiue detēciꝰ ſuſpēdat̄· ⁊ nichil paciebant̄ · ⁊ poſt hāc diſticōꝫ īferat̄·
ſuꝑ cōtricōe ioſeph· atq; ſit bimēbris c̓cuitꝰ· miro decore nō dictū
eſt· nichil paciebant̄ ſuꝑ cōtricōe fr̄is· ſ; poſitꝰ eſt ꝓ fr̄e ioſeph · ut
q̇cūq; fr̄ ꝓprio eius ſigficaret̄ noīe· cuiꝰ ex fr̄ibus fama ꝑclara eſt·
et in malis q̄ ꝑēdit· ⁊ ī bonis que repēdit ¶ Z Jſte ēte tropus·
vbi ioſeph quēcumq; fr̄e; facit intelligi· neſcio ſi illa quā dicimꝰ
⁊ docuimꝰ arte tradat̄· q̄; ſit tn̄ pulcer ⁊ q̄ᷓadmodū afficiat legētes
atq; intelligētes· nō op; eſt cuiq̄ᷓ dici· ſi ip̄e nō ſēciat. Et pl̓a quid
que ꝑtineāt ad ꝑcepta eloquēcie· in hoc ip̄o loco quē ꝓ exemplo po:
ſuimꝰ· pn̄t repiri. S; bonū auditorē· nō tam ſi diligent̄ diſcuciat̄
inſtruit· q̄; ſi ardent̄ ꝓnūciet̄ attēdit. Neq; enī h̄ hūana induſtria
ꝯpoſita· ſ; diuīa mēte ſūt fuſa ⁊ ſapient̄ et eloquent̄· nō intenta in
eloq̄nciā ſapīa· ſ; a ſapīa nō recedēte eloquēcia . Si enī ſicͣ q̇dā diſer:
tiſſimi atq; acutiſſimi viri videre ⁊ dicē potuerūt· ea que oratoria
velut arte diſcunt̄· nō obſuarent̄ et notarent̄· ⁊ in hāc doctnā re:
digerētur niſi ꝑus in oratoꝝ īuenirētur ingenijs· qd̓ mirū ſi ⁊ in
iſtis inueniūtur. q̄s ille miſit q̇ fecit ingenia . Qua ꝓpter ⁊ eloq̄ᷓ:
tes quid nō ſolū ſapiētes· canoīcos nr̄os auctores doctoreſq; fateīn
tali eloq̄ncia uſos· q̄lis ꝑſonis huiōi ꝯgruebat ¶ 7 Sed nos ⁊
ſi de lr̄is ipoꝝ q̄ ſine difficultate intelligunt̄· nōnulla ſumimꝰ elo:
cucōis exēpla· nequaq̄ᷓ tn̄ putare debemꝰ imitandos nobis eos ēe
in hijs que ad exercēdas ⁊ elimādas q̇damodo mētes legenciū· et ad
rumpēda faſtidia· ⁊ acuēda ſtudia diſcere volenciū· ad celādos q̄ᷓ
ſiue vt ad pietatē ꝯūtantur· ſiue ut a miſterijs ſecludantur aīos
īpioꝝ· utuli ac ſalubri obſcuritate dixerūt. Sic quippe illi locuti
ſūt ut poſteriores qui eos rcte ītelligerēt ⁊ exponerēt· alterā gr̄a;
diſparē quidē veꝝ tn̄ ſubſeq̄ntē· in dei ecc̄ia repirēt ¶ D Non ḡ
expoſitores eoꝝ ita loqui debent· tamq̄ᷓ ſeip̄os exponēdos ſili auc̄te
ꝓponāt· ſ; ī oībus ſmonib; ſuis· ꝑmitꝰ ⁊ maxīe vt intelligantur
elaborēt· ea quantū pn̄t ꝑſpicuitate dicēdi· ut aut multū tardus
ſit q̇ nō intelligat · aut in rerū q̄s explicare atq; oſtēdere volumus
difficl̓tate ac ſbtilitate· nō ī nr̄a locucōe ſit cauſa· q̄ minꝰ tardius

ue qđ dicim⁹ poſſit intelligi. Sũt enĩ quedã q̄ vi ſua nõ ĩtelligunt̃
aut vix intelligunt̃. q̄ntolib3 ⁊ q̄ntũlib3. q̄uis planiſſime dicẽtis
verſent̃ eloq̄o. q̄ in ꝑpl'i audiẽciã vl' raro ſi aliq̄d vrget. vel nũquã
oĩno mittẽda ſũt. In libris autẽ qui ita ſc̄bunt̃ ut ipi ſibi lectorẽ
quõmodo teneãt cũ intelligunt̃. cũ autẽ nõ intelligunt̃ moleſti nõ
ſũt volẽtib⁹ legẽ. ⁊ ĩ aliq̄ꝝ collocucõib⁹. nõ eſt hoc officiũ deſerẽdũ
ut vera q̄uis ad ĩtelligendũ difficilia. q̄ iã ipi ꝑcepim⁹ cũ q̄ntocũq3
labore diſputacõis ad alioꝝ intelligẽciã ꝑducam⁹. ſi tenet auditorẽ
vel collocutorẽ diſcẽdi cupiditas. nec mentis capacitas deſit. que
quoq̄mõ intimata poſſit accipe. nõ curãte illo q̄ docet. q̄nta eloq̄n-
cia doceat. ſ3 q̄nta euidẽcia A B C Cui⁹ euidẽcie diligẽs appetit⁹
aliq̄n negligit ṽba culciora. nec curat quid bñ ſonat. ſed q̄d bene
indicet atq3 intimet qđ oſtendere intẽdit. vñ ait quidã cũ de talis
locucõis genere ageret. eẽ ĩ ea q̄ndã diligentẽ negligẽciã. hec tñ ſic
detrahit ornatũ. ut ſordes nõ contrahit. Quãuis ĩ bõis doctorib⁹ tãta
docẽdi cura ſit ul' eẽ debeat. ut ṽbũ qđ niſi obſcurũ ſit vl' ãbiguũ
latinũ eẽ nõ p̄t. vulgi aũt more ſic dicit̃. ut ambiguitas obſcuri-
taſq3 vitet̃. nõ ſic dicat̃ vt a doctis. ſ3 poci⁹ vt ab indoctis dici ſol3
Si enĩ nõ piguit dicere interp̄tes nr̃os. nõ ꝯgregabo ꝯuẽticl'a coꝝ
de ſanguĩb⁹. q̄m ſenſerũt ad rẽ ꝑtinẽ ut eo loco pl'aliẽ enũciaret̃ hoc
nomẽ. qđ in latina lingua ſingl'ariẽ tantũmõ dicit̃. cur pietatis
doctorẽ pigeat imperitis loq̄ntẽ. oſſũ poci⁹ q̄3 os dicere. ut iſta ſilla-
ba vm. nõ ab eo qđ ſũt oſſa ſed ab eo qđ ſũt ora intelligat̃. vbi va-
ſte aures de correpcõe vocaliũ vel ꝓduccione nõ iudicãt. Quid enĩ
ꝓdeſt locucõis integ̃tas quã nõ ſequit̃ intellc̃s audiẽtis. cũ loq̄ndi
oĩno nulla ſit cauſa. ſi qđ loq̄mur nõ ĩtelligant. ꝓpter q̄s ut intel-
ligant loquim̃ A C Qui ergo docet. vitabit ṽba oĩa que nõ
docent. et ſi pro eis alia que intelligant̃ integra p̄t dicẽ. id magis
eligat. ſi aũt nõ p̄t. ſiue q̄a nõ ſũt. ſiue q̄a in p̄ñcia nõ occurrunt.
utat̃ eciã ṽbis min⁹ integris. dũ tñ res ipa doceat̃ atq3 diſcat̃ ĩte-
gre. Et hoc q̄dẽ nõ ſolũ in collocucõib⁹ ſiue fiãt cũ aliq̄ vno ſiue cũ
pl'ib⁹. veꝝ eciã ⁊ multomagis in ꝑpl'is q̄n ſermo ꝓmittit̃. vt ĩtel-
ligam̃ inſtandũ eſt. quia in collocucõib⁹ eſt cuiq3 interrogãdi p̄tas
vbi autẽ oĩes tacẽt ut audiat̃ vn⁹. ⁊ in eũ intẽta ora ꝯuẽtũt. ibi
ut req̄rat quiſq3 qđ non intellexerit. nec moris eſt nec decoris. ac
ꝑ hoc maxĩe debet tacẽti ſubuenire cura dicẽtis A D Sol3 aũt
motu ſuo ſig̃ficare veꝝ ĩtellexerit. cognoſcẽdi auida m'titudo. qđ
donec ſig̃ficet ṽſandũ eſt. qđ agit̃ multimoda varietate dicẽdi. qđ
in p̄tate nõ hñt. qui ꝑparata ⁊ ad ṽbũ memoriẽ retẽta ꝓnũciãt.

Mox autē ut intellectū ee̅ cōſtitit · aut ſermo finiend⁹ aut in alia
trāſeundē eſt · ſic̄ eni̅ grat⁹ eſt q̇ cognoſcēda enubilat · ſic oneroſ⁹
q̇ cogi̇ta iculcat · eis dūtaxat q̄ꝝ tota expectacō indiſſoluēda eorū q̇
pāduntꝰ difficultate pēdebat. Nam delectādi gr̄a eciā nota dicūtꝰ ·
vbi nō iṗa ſꝫ modus quo dicuntꝰ attenditꝰ · q̄ ſi ⁊ iṗe iā not⁹ eſt et
auditoribꝫ placet · pene nichil intėeſt · utꝝ is q̇ dicit dictor an lector
ſit Solēt eni̅ ⁊ ea q̄ comode ſc̄pta ſūt · nō ſolū ab hijs quibꝫ p̄mit⁹
innoteſcūt iocūdi legi · veꝝ eciā ab hijs q̇bus iā nota ſūt · neqꝫ ad-
huc illa de memoria deleuit obliuio · nō ſine iocūditate relegi · ul'
ab vtriſqꝫ libenter audiri · q̄ꝺ autē quiſqꝫ iā oblit⁹ eſt dū cōmonetꝰ
docetꝰ CAE Sꝫ de mō delectādi nūc nō ago · de mō q̄ docēdi ſūt q̇
diſcē̇ deſiderāt loq̄r. Is eſt autē optim⁹ · quo fit ut qui audit verū
audiat · ⁊ q̄ꝺ audit intelligat · ad quē finē cū ventū fuit · nichi tūc
ampli⁹ de iṗa re tāq̄ꝫ diuci⁹ docēda laborandū eſt. Sꝫ forte de cōmē-
dandat · ut in corde figatꝰ · q̄ꝺ ſi faciendū videbitꝰ · ita modeſte faci-
endū ne ē p̄ueniatꝰ ad tediū. Prorſus hec eſt in docēdo eloquēcia.
q̄ fit didicēdo · nō ut libeat q̄ꝺ horebat · ā ut fiat q̄ꝺ pigebat · ſꝫ ut ap-
p̄eat q̄ꝺ latebat · Quod tn̄ ſi fiat inſuauitꝰ · ad paucos quidē ſtudio-
ſiſſimos ſuus p̄ueniṫ fruct⁹ · q̇ ea q̄ diſcēda ſūt · q̄ꝫuis abiecte inculte
qꝫ dicantꝰ ſcire deſiderāt. Quod cū adepti fuerit · iṗa veritāte delec-
tabilitꝰ paſcuntꝰ · bonoꝝ nāqꝫ igenioꝝ iſignis eſt indoles · in verbis
veꝝ amare non v̇ba · q̄d eni̅ p̄deſt clauis aurea · ſi ap̄ire q̄ꝺ volum⁹
nō p̄t · aut quid obeſt lignea · ſi hoc p̄t · q̄n̄ nichil q̄rim⁹ niſi patere
q̄ꝺ clauſū eſt CAE Sed q̄m habet · intꝰ ſe nōnullā ſilr̄itudinem.
veſcētes atqꝫ diſcētes · p̄pter faſtidia plr̄imoꝝ · eciā iṗa ſine q̇bꝫ viui
nō p̄t alimēta cōdienda ſūt Dixit ergo q̇dā eloq̄ns ⁊ veꝝ dixi. Ita
dicē debere eloq̄ntē · ut doceat · ut delectet · ut flectat. Deinde addidit
docē necc̄itatis ē delectare ſuauitatis flectē victorie. Hoꝝ tū q̄ꝺ p̄mo
loco poſitū ē hoc ē docēdi necc̄itas · ī rebꝫ ē ꝯſtituta q̄s dicim⁹ · reliq̄ ī
mō q̄ dicim⁹. Qui autē dicit cū docē vult · q̄ꝫ diu nō ītelligitꝰ · nōdū
ſe exiſtimet dixiſſe q̄ꝺ vult · ei quē vult docē · q̇a ⁊ ſi ītelligit q̄ꝺ iṗe
dixit · nondū illi dixiſſe putādus ē · a quo intellect⁹ nō eſt · ſi vero
intellcēs eſt q̄cūqꝫ mō dixerit dixit. Qꝫ ſi eciā delectare vult eū cui
dicit aut flectere · nō q̄cūqꝫ mō dixerit i° faciet · ſꝫ intēeſt quo modo
dicat ut faciat. Sicꝰ eſt autē vt teneatꝰ ad audiēdū delectādus audi-
tor · ita flectēdus ut moneatꝰ ad agendū. Et ſicꝰ delectatꝰ ſi ſuauitꝰ
loq̄ris · ita flectitꝰ ſi ſic loq̄ris ut amet q̄ꝺ polliceris · timeat q̄ꝺ mi-
naris · odit id q̄ꝺ arguis · q̄ꝺ ꝯmēdas amplectatꝰ · q̄ꝺ dolēdū exageras
doleat · cū q̄ꝺ letandū p̄dicas gaudeat · miſeratꝰ coꝝ q̄s miſerandos

ante oculos dicẽdo cõſtituis. fugiat eos q̄s cauẽdos terrẽdo ꝓponis
ꝛ quidq̄d aliud grādi eloq̄cia fieri pt̄ ad ꝯmouẽdos aīos auditoꝝ.
nō q̄d agẽdū ſit ut ſciāt. ſ; ut agāt q̄ꝺ agẽdū ẽẽ iā ſciūt AG
Si aūt adhuc neſciūt. ꝑus utiq; docẽdi ſūt q̄ȝ mouendi. ꝛ fortaſſe
rebus ipis cognitis ita mouebunt̃. ut eos nō opus ſit maioribus
eloquẽcie viribus iam moueri. Quod tñ cū opus eſt. faciendū eſt
Tunc autẽ opꝰ eſt. quando cū ſcierit quid agendū ſit nō agūt. ac
ꝑ hoc docere neceſſitatis eſt. pñt enī hoīes ꝛ agẽ. ꝛ nō agere q̄ꝺ ſci:
unt. Quis autẽ dixerit. eos agere debẽ q̄ꝺ neſciūt. Et ideo flectere
neceſſitatis nō eſt. quia nō ſemꝑ opꝰ eſt. ſi tantū docẽti uel eciam
delectanti cõſentit auditor. Ideo autẽ victorie eſt flectẽ. q̄a fieri pt̄
ut ꝛ doceatur et delectet̃. ꝛ tñ nō aſſenciat̃. quid autẽ illa duo pro
derunt. ſi deſit hoc terciū. Sed neq; delectare nec̄citatis eſt. q̄n quidẽ
cū dōa vera mōſtrant̃ q̄ꝺ ad officiū docẽdi ꝑtinet. nō eloq̄o agit̃ nec
hoc attẽdit̃. ut uel ipa uł ipm delectet eloquiū. ſ; ꝑ ſeipa q̄m vera
ſūt. manifeſtata delectāt. vñ pluriūq; delectāt eciā falſa patefcta
atq; cõuicta. neq; enī delectant q̄m fl'a ſūt. ſ; quia ipa falſa ẽẽ veꝝ
eſt. delectat ꝛ dictio qua hoc veꝝ ẽẽ mōſtratū eſt. Propẽ eos autẽ
q̄bus faſtidientibꝫ nō placet veritas. ſi alio q̄cūq; mō niſi eo modo
dicat̃. ut placeat ꝛ ſmo dicentis. datꝰ eſt in eloq̄ncia nō puꝰ eciā
delectacōi locus Que tñ addita nō ſufficit duris. q̄s nec ītellexiſſe
nec delectatos ẽẽ ꝓfuerit. Quid enī hec duo cõferūt hoī. q̄ ꝛ cõfitet̃
verū. ꝛ collaudat eloquiū. nec tñ inclinat aſſenſū. ꝓpter quẽ ſolū
cū aliquid ſuadet̃. rebus q̄ dicunt̃ iuigilat dicẽtis intẽcio. ſi enim
talia dicant̃ q̄ credere vł noſſe ſufficiat. nichil eſt aliud eis ꝯſentire
niſi cõfiteri v̄ba ẽẽ. Cū ūo id docet̃ q̄ꝺ agendū eſt. ꝛ ideo docet̃ ut
agat̃. fruſtra ꝑſuadet̃ verū ẽẽ q̄ꝺ dicit̃. fruſtra placet modꝰ ipe q̄
dicit̃. ſi nō ita dicit̃ ut agat̃ AH Oportꝫ ergo eloq̄ntẽ eccłiaſ:
ticū q̄n ſuadet aliq̄d q̄ꝺ agendū eſt. non ſolū docere ut inſtruat. et
delectare ut teneat. verū eciā flectẽ ut vīcat. Ille quippe iā rema:
net ad ꝯſenſionẽ flectẽdus eloq̄ncie grāditate in q̄ id nō egit uſq;
ad cõſenſionẽ demōſtrata veritas. adiūcta eciā ſuauitate diccōis.
Cui ſuauitati tantū ope impenſū eſt ab hōībus. ut non ſolū nō
faciẽda. verū eciā fugiẽda ac deteſtāda tot ꝛ tāta mala atq; īpia.
q̄ malis ꝛ turpibꝫ diſertiſſime ꝑſuaſa ſūt. nō ut eis ꝯſeciat̃ ſ; ſola
delectacōis gr̄a lectitent̃. Auertat aūt deꝰ ab eccła ſua. q̄ꝺ de ſinago:
ga iudeoꝝ jeremias ꝓpheta cõmemorat. dicẽs. Pauor et horrenda
facta ſūt ſuꝑ t̄ram. ꝓphe ꝓphetabāt iniqua. ꝛ ſacẽdotes plauſū de
derūt manibꝫ ſuis. et plebs mea dilexit ſic. et q̄d facietis in futuꝝ

O eloquencia tãto terribilior q̃zto purior. et q̃zto ſolidior tãto vehemẽ
cior. O vere ſecuris cõſcidẽs petras. Huic enĩ rei ſil'e ẽe verbũ ſuũ
qḋ ꝑ ſanctos ꝓphas fecit. ꝑ hunc ipm ꝓpham de⁹ ipe dixit. Abſit
itaqꝫ abſit a nobis. ut ſac̃dotes plaudẽt iniqua dicẽtibꝫ. et plebs
dei diligat ſic. Abſit a nobis inq̃ꝫ tanta demẽcia. nã q̇d faciemus
in futuꝝ. Et ẽte min⁹ intelligant̃. min⁹ placeãt. min⁹ moueãt q̃
dicunt̃. vera tñ dicant̃ et iuſta. non iniq̃ libent̃ audiant̃. qḋ utiqꝫ
non fieret. niſi ſuauit̃ dicerent̃ ¶ A J Jn ꝓp'o autẽ graui de q̃
dictũ eſt deo. Jn ꝓp'o graui laudabo te. nec illa ſuauitas delectabil'
eſt. qua nõ q̇dem iniq̃ dicunt̃. ſꝫ exigua et fragilia bona. ſpumeo
verboꝝ ambitu ornant̃. quali nec magna atqꝫ ſtabilia decenter et
grauit̃ ornarent̃. Eſt tale aliq̇d in ep'la b̃tiſſimi. cipriani. qḋ ideo
puto accidiſſe vl' ↄſulto factum eſſe. ut ſciret̃ a poſteris. quã lig-
uã doctrine xp̃iane ſanitas. ab iſta redũdancia reuocauit. et ad elo-
quẽciã g̃uiorẽ modeſtioremqꝫ reſtrinxerit. qual' in ei⁹ cõſequẽtibus
l̃ris. ſecure amat̃ religioſe appetit̃. ſꝫ difficilime implet̃. Ait ergo
q̇dam loco. Petam⁹ hãc ſedẽ. dant ſeceſſũ vicina ſecta. vbi dũ er-
ratici palmitũ lapſ⁹. pẽdulis nexibꝫ ꝑ arundines baiolas repunt.
niceã porticũ frõdea tecta fecerũt. nõ dicunt̃ iſta niſi mirabiliter
affluẽtiſſima fecũditate facũdie. ſꝫ ꝓfuſiõe nimia g̃uitati deſpli-
cẽt. Qui vero hec amant. ꝑfecto eos qui nõ ita dicũt ſꝫ caſti⁹ elo-
qunt̃. nõ poſſe ita eloq̃ exiſtimãt. nõ iudicio iſta deuitare q̃ꝓpter
iſte vir ſc̃t⁹. ⁊ poſſe ſe oſtẽdit ſic dicẽ. q̇a dixit alicubi. et nolle q̃m
poſtmodum nuſq̃ꝫ ¶ AR Agit itaqꝫ nr̃ ille eloquẽs cũ iuſta ⁊
ſc̃ta et bona dicit. neqꝫ enĩ alia debꝫ dicẽ. agit ergo q̃ztũ pt̃ cũ iſta
dicit. ut intelligent̃. ut libent̃. ut obedient̃ audiat̃. Et hec ſe poſ-
ſe. ſi potuerit et ĩq̃ntũ potuit pietate magis orõnũ q̃ꝫ oratorũ fa-
cultate nõ dubitet. ut orãdo ꝓ ſe et ꝓ illis q̇s ẽ allocutur⁹. ſit ora-
tor anteq̃ꝫ dictor. ipa hora iã ut dicat accedẽs. p̃uſq̃ꝫ exerat ꝓferen-
tẽ linguã. ad deũ leuet aĩam ſicientẽ. ut eructet qḋ biberit. vl' qḋ ĩ
pleuit fundat. Cũ enĩ de vnaquaqꝫ re q̃ ſcḋm fidẽ dilecc̃õnẽqꝫ tẽ-
tanda eſt. multa ſint que dicant̃. et multi modi quibꝫ dicant̃. ab
hiis qui hoc ſciũt. q̇s nouit quid ad pñs tp̃us uel nobis dicẽ. vl' ꝑ
vos expediat audiri niſi q̃ corda oĩm videt. ⁊ q̇s facit. ut qḋ opoꝫ
et queãdmodũ oportꝫ dicat̃ a nob̃. niſi in cui⁹ manu ſũt. ⁊ nos et
ſermones nr̃i. Ac ꝑ hoc. diſcat quidẽ oĩa q̃ docẽda ſũt. qui ⁊ noſſe
vult et docẽ. facultatemqꝫ dicẽdi ut decet virũ ecc̃aſticũ comparꝫ. ad
horã vo ipi⁹ dicc̃õis. illud poci⁹ cogitꝫ bone mẽti ↄuenire. qḋ dñs
ait. nolite cogitare q̃mõ aut q̇d loquami. dabit̃ enĩ vobis in illa

hora q̇d loq̄mini · nō enī vos eſtis q̇ loq̄mi · ſed ſpūs pr̄is vr̄i q̇ loquit̄
in vobis . Si ergo loq̄tur in eis ſpūs ſcr̄s · qui pſeq̄ntib⁹ tradunt̄
p xp̄o · cur nō eciā in eis q̇ tradūt diſcētib⁹ xp̄m AL Quiſq̄s
autē dicit · nō ēē hoīb⁹ p̄cipiendū · q̇d ⁊ q̄ʒadmodū doceāt · ſi doctores
ſcr̄us efficit ſpūs · pt̄ dicere · nec orandū nobis eſſe q̇a dn̄s ait . Scit
pr̄ vr̄ quid vobis opus ſit p̄uſq̄ʒ petatis ab eo . Aut apl̄m paulū
thimotheo ⁊ thito non debuiſſe p̄cipe · q̇d ⁊ q̄ʒadmodū p̄cipent alijs
Quas tres apl̄icas epl̄as · ante oculos hr̄e debet · cui eſt in eccleſia
pſona doctoris impoſita . Nonne in p̄ma ad thimoteū legit̄ · anū:
cia hec ⁊ doce · q̄ autē ſint ſup̄dictū eſt . Nōne ibi dictū ē . Seniorē
ne inc̄pauerís · ſʒ obſecra ut pr̄em ⁊c̄ . Nōne in ſcd̄a ei dicit̄ · formā
habe v̇boꝝ ſanoꝝ que a me audiſti · nonne ei ibi dicit̄ . Satis age ·
teip̄m pbabilē opariū exhibēs deo · nō erubeſcētē · verbū veritatis
recte t̄ctantē . Ibi eſt ⁊ illud · p̄dica verba · inſta optune in portūe
argue · hortare · increpa · in omni lōganimitate ⁊ doc̄na . Itemq̄ʒ ad
thitū · nōne dicit . Ep̄m iuxta doc̄nā fidel̄ v̇bi pſeuerantē ēē debē
ut ſit potēs exhortari ī doc̄na ſana ⁊ ǒdicentes redarguere · ibi eciā
dicit · tu vero loq̄re q̄ decēt ſanā doc̄nā · ſenes ſobrios ēē · ⁊ q̇ ſequnt̄
Ibi ⁊ illud · hec loq̄re ⁊ exhortare · ⁊ īcrepa cū oī imperio · nemo te
contēpnat · admōe illos p̄ncipib⁹ et pt̄atib⁹ ſb̄ditos ēē ⁊c̄ . AM
Quid ergo putam⁹ · nūq̇d ǒ ſeip̄m ſentit apl̄s · q̇ cū dicat doctores
fieri opacōe ſpūs ſcr̄i · ip̄e illis p̄cipit · q̇d ⁊ q̄ʒadmodū doceant . An
intelligendū eſt · ⁊ hoīm officia ip̄o ſcr̄o ſpū largiēte · in docēdis eciā
ip̄is doctorib⁹ nō debē ceſſare · ⁊ tn̄ neq̄ʒ qui plantat eſt aliq̇d neq̄ʒ q̇
rigat · ſʒ qui inc̄mentū dat deus · vnde ip̄is q̄ʒ miſtris ſcr̄is hoībus
vl̄ eciā ſcr̄is angl̄is opantib⁹ · nemo recte diſcit q̇ ptinēt ad viuēdū
cū deo · niſi fiat a deo docibilis deo · cui dicit̄ in pſalmo · doce me fa:
cere volūtatē tuā · q̇a deus me⁹ es tu · vn̄ ⁊ ip̄i thimoteo idē dicit
apl̄s . loquēs utiq̄ʒ ad diſcipl̄m doctor · tu autē pſeuera in hijs que
didiciſti ⁊ credita ſūt tibi · ſciens a q̇ didiceris AN Sic̄ enī
corp̄is medicamēta · q̄ hoībus ab hoīb⁹ adhibent̄ · nō niſi eis pſunt
quib⁹ deus opat̄ ſalutē · q̇ ⁊ ſine illis mederi pt̄ · cū ſine illo ip̄a nō
pn̄t · ⁊ tn̄ adhibent̄ · et ſi hoc officioſe fiat · inter opa mīe ul̄ benefi
cencie deputat̄ . Ita et adiumēta doc̄ne · tūc pſunt aīe adhibita p
hoīeʒ · cū deus opat̄ ut pſint · q̇ potuit ewāgeliū dare hoī · eciā nō ab
hoīb⁹ neʒ p hoīeʒ . Qui g̊ dc̄o nitit̄ pſuadere q̇d bonū ē · nichil illoꝝ
triū ſpernēs · ſcʒ ut doceat · ut delectet · ut flectat · oret ⁊ agat ut q̄ʒ
admodū ſup̄diximꝰ intelligent̄ · libent̄ ⁊ obedient̄ audiat̄ . Quod
cū apte ⁊ ǒuenient̄ facit · nō īmerito eloquēs dici pt̄ · et ſi nō cum

ſequatᷣ auditoris aſſenſus AO ¶ Ad hec autē tria · idest ut do;
ceat · ut delectet · vt flectat · eciā illa tria videtᷣ ptinē voluiſſe · idem
ipſe romani auctor eloquij · cū itidē dixit. Is erit ergo eloquens · q̄
poterit pua ſubmiſſe · modica tpate · magna grandit dicē · tamēqȝ ſi
adderet eciā illa tria · ⁊ ſic explicaret · vnā eandēqȝ ſentēciā · dicens
Is erit ergo eloquens · q̄ ut doceat poterit pua ſubmiſſe · ut delectet
modica tpate · ut flectat magna gn̄diť dicere ¶ AP hec aūt ea
ille ſic ab eo dicta ſūt · in cauſis forēſib⁹ poſſet oſtendere · nō aūt hic
hoc eſt in eccłiaſticis q̄onib⁹ · ī quibus huiꝰ quē volumꝰ informare
ſermo verſatᷣ. In illis enī ea pua dicuntᷣ · vbi de reb⁹ pecuniarijs
iudicandū eſt · ea magna vbi de ſalute ac de capite hoīm · ea vero
vbi nichil hoꝝ iudicādū eſt · nichilqȝ agitᷣ ut agat ſiue decernat ſȝ
tantūmō vt delectetᷣ auditor · intᷣ utruqȝ q̄ſi media · ⁊ ob hec modica
hoc eſt moderata dixerūt · modicis enī modus nomē īpoſuit · nam
modica ꝓ puis abuſiue non ꝓprie dicimꝰ. In iſtis autē noſtris · qn̄
quidē oīa maxīe q̄ de loco ſupiori ppłis dicimꝰ · ad hominū ſalutem
nec tpaneā ſȝ etnā referre debemꝰ · vbi eciā cauendꝰ eſt etnꝰ interitus
oīa ſunt magna q̄ dicimꝰ uſqȝ a deo · ut nec de ipis pecuīarijs reb⁹
vel acq̄rēdis uel amittēdis · pua videri debeāt que doctor eccłiaſticꝰ
dicit · ſiue ſit illa magᷣ ſiue pua pecuīa · neqȝ enī pua eſt iuſticia ·
quā ꝑfecto ⁊ in pua pecuīa cuſtodire debemꝰ · dicente dn̄o. Qui in
mīmo fidelis eſt ⁊ in magno fidelis eſt · qꝺ ḡ mīmū eſt mīmū eſt ·
ſȝ in mīmo fidelē eē magnū eſt. Nam ſicᷣ rō rotūditatis · idest ut
a puncto medio oēs linee pares in extrema ducantᷣ · eadē eſt in
magno diſco q̄ in nūmulo exiguo. Ita vbi pua iuſte geruntᷣ nō
minuitᷣ iuſticie magtudo ¶ AQ De iudicijs deniqȝ ſecłaribus
q̄bus vtiqȝ niſi pecuīarijs · cū loq̄retᷣ apłs · audet quiſq̄ vr̄m īquit
adūſus alteꝝ negociū hn̄s · iudicari ab iniq̄s · ⁊ nō apud ſc̄tos · an
neſcitis q̄a ſc̄ti mūdū iudicabūt · ⁊ ſi in vobis iudicatᷣ mundus ·
indigni eſtis qui de mīmis iudicetis · neſcitis quia angłos iudi;
cabimꝰ nedū ſecłaria · Secularia igitᷣ iudicia ſi habueritis · eos q̄
cōtemptibiles ſūt ī eccłia · hos cōſtituite ad iudicandū · ad reūenciā
vobis dico · ſic nō eſt intᷣ vos quiſq̄ ſapiēs · q̄ poſſit inter frēꝫ ſuū
et frēm iudicare · ſȝ frater cū frē iudicatᷣ ⁊ hoc apud infideles · iam
q̄dē oīno delictū in vobis eſt · q̄a iudicia habetis vobiſcū · q̄re non
magis iniq̄tatē patimī · q̄re nō pocius fraudamī · ſȝ vos iniquitatē
facitis et fraudatis et hoc frēs · an neſcitis q̄a iniuſti regnū dei nō
hereditabūt. Quid ē qꝺ ſic indignatᷣ apłs · ſic corripit · ſic exꝓbat
ſic increpat ſic minatᷣ · quid eſt qꝺ ſuī aī affectū tam crebra ⁊ aſpa

votis mutacōe teſtat̄. qd̄ ē poſtremo. ꝙ de rebꝫ mīmis tā grandit̄
dicit. tm̄ ne de illo negocia ſeclaria meruerūt. abſit. ſed hoc facit
ꝓpter iuſticiā caritatē pietatē. que nulla ſobria mente dubitante.
eciā in rebꝫ q̄zlibꝫ ꝑuulis magna ſūt A R ¶ Sane ſi admone-
rem⁹ hoīes. quēadmodū ipa negocia ſecularia ꝓ ſe uel ꝓ ſuis. apō
ecc̄iaſticos iudices agere deberēt. recte admonerem⁹ ut agerēt tāq̄
ꝑua ſubmiſſe. Cum ūo de illius viri diſſeram⁹ eloq̄o. quē volum⁹
eaꝝ reꝝ eē doctorē quibꝫ liberam̄ ab et̄nis malis. atqꝫ ad et̄na ꝑue-
nim⁹ bona. vbicumqꝫ agant̄ hec. ſiue apud ppl'm ſiue ꝑuatī. ſiue
ad vnum. ſiue ad plures. ſiue ad amicos. ſiue ad inimicos. ſiue in
ꝑpetua dictōe ſiue in collocucōe. ſiue in t̄ctatibꝫ ſiue in libris. ſiue
in ep̄lis vel longiſſimis. uel breuiſſimis. magna ſūt. Niſi forte
q̄m calix aque frigide res mīma atqꝫ viliſſima eſt. iō mīmū ali-
quid atqꝫ viliſſimū. dn̄s ait. ꝙ eū q̄ dederit diſcip'lo eius nō perdet
mercedē ſuā. Aut vero q̄n iſte doctor in ecc̄ia facit inde ſermonē.
ꝑuū aliq̄d dēt eſtimare ſe dicere. ⁊ ideo nō t̄ꝑate. nō grandit̄. ſꝫ ſub
miſſe ſibi eſſe dicendū. Nonne q̄n accidit. ut de hac re loq̄rem̄ ad
ppl'm ⁊ deus affuit ut ꝯgrue dicerem⁹. tamq̄z de illa aqua frigida
quedā flāma ſurrexit. que eciā frigida hoīm pectora. ad mīe oꝑa
faciēda. ſpe celeſtis mercedis accēderet A S ¶ Et tn̄. cum doctor
iſte debeat rerū dictor eē magnaꝝ. nō ſemp eas debꝫ grandit̄ dicē.
ſed ſubmiſſe cū aliq̄d docet̄. t̄ꝑate cū aliquid vituꝑat̄ vl' laudatur.
cū vero aliq̄d agendū eſt. ⁊ ad eos loquim̄ q̄ hoc agere debēt nec tn̄
volūt. tūc ea q̄ magna ſūt. dicēda ſūt grandit̄ et ad flectēdos aīos
ꝯgruent̄. Et aliq̄n d̄ vna eadēqꝫ re magna. ⁊ ſubmiſſe dicit̄ ſi do-
cet̄. ⁊ t̄ꝑate ſi ꝑ̄dicat̄. et grandit̄ ſi auſus inde aīm⁹ ut ꝯūtat̄ ipel-
lit̄. Quid enī deo ipō maius eſt. nūquid ideo nō diſcit̄. aut q̄ docet
vnitatē t̄nitatis debet non ſubmiſſa diſputacōne agere. ut res ad
dinoſcēdū difficil'. q̄ntū dat̄ poſſit intelligi. nūquid hic ornaméta
⁊ nō documēta q̄runt̄. nūquid vt aliq̄d agat eſt flectēdus auditor
⁊ nō poci⁹ ut diſcat iſtruend⁹ Porro cū laudat̄ deus. ſiue de ſeipō
ſiue de opibus ſuis. quāta facies pulchre ⁊ ſplēdide dictōis oborit̄
ei. qui pt̄ quantū debet laudare. quē nemo ꝯuenient̄ laudat. nemo
q̄mōcumqꝫ nō laudat. At ſi nō colat̄. aut cū illo vel eciā pre illo
colant̄. ydola ſiue demonia. ſiue q̄cumqꝫ creat̄a. quantū hoc malū
ſit. atqꝫ ut ab hoc malo auertantur hoīes. debet utiqꝫ grandit̄ dici
A T Submiſſa dictōis exemplū eſt apud ap̄l'm paulū. ut pla-
nius aliq̄d cōmemorē. ubi ait. Dicite michi q̄ vultis ſub lege eē.
legē nō audiſtis. ſc̄ptū eſt enī. ꝙ abrahā duos filios habuit. vnū

de ancilla ⁊ vnū de libera · ꝫ ille qui de ancilla ſcḋm carnē natus ē ·
qui autē de libera ꝑ repromiſſionē · que ſūt in allegoria · hec enī ſūt
duo teſtamēta · vnū quidē in mōte ſyna in ſuitutē generās · q̄ eſt
agar · ſyna enī mons eſt in arabia · qui ↄiūctus eſt ei que nunc eſt
ihrl̃m · ⁊ ſuit cū filijs ſuis. Illa autē que ſurſū eſt irl̃m libera eſt
que eſt mr̄ nr̄a ⁊c̄. Itēqꝫ ibi rōcinat̄ et dicit. Fres ſm hoiēꝫ dico ·
tn̄ hoīs cōfirmatū teſtamentū nemo irritū facit aut ſupordinat.
Abrahe dicte ſūt ꝓmiſſiones ⁊ ſemini eius · nō dicit in ſemibꝫ q̄ſi
in multis · ꝫ q̄ſi in vno · in ſemine tuo qui eſt xp̄us. Hoc autē dico
teſtamentū ↄfirmatū a deo · q̄ poſt q̄dringētos ⁊ t̄ginta annos fc̄ta
eſt lex nō ĩfirmat ad euacuādā ꝓmiſſionē · ſi enī ex lege hereditas
iam nō ꝓmiſſione · abrahe aūt ꝑ repromiſſionē donauit deus. Et
q̄a occurrere potuit audiētis cogitacōi · ut q̄d ergo lex data eſt · ſi ex
illa nō eſt hereditas · ip̄e ſibi hoc obiecit · atqꝫ ait velut īt̄rogās.
quid ergo lex · deinde reſpōdet · trāſgreſſionis gr̄a poſita eſt · donec
veniret ſemē cui ꝓmiſſū eſt diſpoſitū ꝑ anglos in manu media-
toris · mediator autē vniꝰ nō eſt · deus ūo vnus eſt. Et hic occur-
rebat q̄ꝺ ip̄e ſibi oppoſuit · lex ergo cont̄ ꝓmiſſa dei · ⁊ reſpōdꝫ abſit
redditqꝫ vnā rōeꝫ dicens · ſi enī data eſſet lex que poſſet viuificare
oīno ex lege eſſet iuſticia. ꝫ ↄcluſit ſc̄ptura oīa ſub pc̄o · ut ꝓmiſ-
ſio ex fide ihu xp̄i daret̄ credentibꝫ ⁊c̄ · vl̄ ſi quid huiōi eſt XV
Pertinet ergo ad docēdi curā · nō ſolū apire clauſa · ⁊ nodos ſoluē
q̄ſtionū · ꝫ eciā dū hoc agit̄ · alijs q̄onibꝫ q̄ fortaſſis inciderint · ne id
q̄ꝺ dicimꝰ improbet̄ ꝑ illas aut refellat̄ · occurrere · ſi tn̄ ⁊ ip̄a carū
ſolucō ꝑiter occurrerit · ne moueamꝰ q̄ꝺ auferre nō poſſumꝰ. Fit
autē · ut cū incidētes q̄oni alie q̄ſtiones · et alie rurſus ĩcidentibus
incidētes ꝑtractant̄ atqꝫ ſoluunt̄ · in eā longitudinē rōcinacōis ex
tēdat̄ ĩtencio · ut niſi mēoria pluriū valeat atqꝫ vigeat · ad caput
vn̄ agebat̄ · diſputator redire nō poſſit. Valde aūt bonū eſt ut q̄t-
quid ↄtradici pt̄ · ſi occurrerit refutet̄ · ne ibi occurrat vbi nō erit
q̄ rn̄deat · aut pn̄ti q̄dē ꝫ tacenti occurrat · ⁊ minꝰ ſaciatꝰ abſcedat.
XX In illis autē apl̄icis verbis · diccio t̄pata eſt · ſeniorē ne
increpaueris · ſed obſecra ut pr̄eꝫ · iuniores ut fr̄es · anus ut mr̄es
Et in illis. Obſecro autē vos fr̄es · ut exhibeatis corꝑa vr̄a hoſtiā
viuentē · ſc̄tam · deo placentē · rōnale obſequiū vr̄m. Et totus fere
ip̄iꝰ exhortacōis locꝰ · t̄patū habꝫ elocucōis genꝰ · vbi illa pulcra
ſūt · in q̄bus ꝓp̄a ꝓp̄ijs tamq̄ꝫ debita reddita decenter excurrunt ·
ſicuti eſt · hn̄tes dona diūſa ſcḋm gr̄aꝫ que data ē vobis differētes
ſiue ꝓphecıā ſcḋm regulā fidei · ſiue miſteriū ĩ miſtrando ſiue qui

docꝫ in doctrīa · qui exhortat̄ in exhortacōe · q̄ tribuit ī ſimplicitate
q̄ p̄eſt in ſolicitudīe · q̄ miſeret̄ ī hylaritate · dilectō ſine ſilacione ·
odiētes malū · adherētes bono · caritatē f̄rnitatis īuicē diligentes ·
honore mutuo p̄uenīētes · ſtudio nō pigri · ſpū feruētes · dño ſuiꝫ
entes · ſpe gaudētes · in t̄bulacōe pacientes · orōni īſtātes · neccitatibꝰ
ſctoꝝ cōmūicantes · hoſpitalitatē ſectātes · bñdicite pſequētibꝰ vos
bñdicite et nolite maledicē · gaudē cū gaudētibꝰ · flere cū flētibus ·
idipm inuicē ſēcites · Et q̄ꝫ pulcre illa oīa ſic effuſa · bimembri ·
c̄cuitu t̄miant̄ · non alta ſapiētes ſꝫ hūilibꝰ cōſenciētes · Et aliq̄ꝫto
poſt · in hoc ipo inq̄t pſeucrātes · reddite oībꝰ debita · cui t̄butū triꝫ
butū · cui vectigal vectigal · cui timorē timorē · cui honorē honorē ·
que mēbrati fuſa claudūt̄ eciā ipo circuitu quē duo mēbra ɔtexūt ·
nemī q̄cquā debeatis · niſi ut inuicē diligatis · Et pꝰ paululū · nox
p̄ceſſit inq̄t dies aut appropinquit · abiciamꝰ opa tenebrarū et inꝫ
duam arma lucis · ſic in die honeſte ambulemꝰ · nō in ɔmeſſacōibꝰ
et ebrietatibꝰ · nō in cubilibꝰ ⁊ impudicicijs · nō in ɔtencīoe ⁊ emuꝫ
lacōne · ſed induimini dñm ihm xp̄m · et carnis curam ne feceritis
in deſiderijs AY Q ſi q̄ſq̄ꝫ ita dicēt · et carnis p̄uidēcēciā · ne
in cōcupiſcēcijs fecētis · ſine dubio aures clauſula nūoſioē mulcēt
ſed ḡuior inṫpres ordinē maluit tenere v̄boꝝ · Quomō autē hoc in
greco eloq̄o ſonet · q̄ eſt locutꝰ aplꝰ · videāt eiꝰ eloquij uſq̄ꝫ ad iſta
Doctiores · Michi tn̄ q̄d nobis eodē verboꝝ ordīe inṫpretatū ē · nec
ibi videt̄ currē nūoſe · Sane hūc elocucōis ornatū · qui nūoſis fit
clauſul̄ · deeſſe fatendū eſt nr̄is auctoribꝰ · q̄d vtꝝ p inṫpretes factū
ſit · an q̄d magis arbitror ɔſulto · illi hec plauſibilia deuitauīnt · afꝫ
firmare nō audeo · qm̄ fateor me ignorare · Illud tn̄ ſcio · q̄ ſi q̄ſq̄ꝫ
huiꝰ nūoſitatis peritꝰ · illoꝝ clauſulas eorūdē nūoꝝ lege cōponat ·
q̄d facile fit · mutatis q̄buſdā verbis que tantūdē ſignificacōe valēt
vel mutato eoꝝ q̄ inuenerit ordīe · nichil illorū que velut magna
in ſcolis ḡmaticoꝝ aut rethoꝝ didicit · in illis diuīs viris defuiſſe
cognoſcet · et mlta repiet locucōis genera tanti decoris · que q̄dē et
in nr̄a ſꝫ maxime in ſua lingua decora ſūt · quoꝝ nllm ni eis q̄bꝰ
iſti inflant̄ lr̄is inuenit̄ AZ Sed cauendū eſt · ne diuīs ḡuibꝰ
q̄ꝫ ſentēcijs · dū addit̄ nūs · pōdꝰ detrahatur · nā illa muſica diſciplīa
ubi nūs iſte pleiſſime diſcitur · uſq̄ꝫ adeo nō defuit p̄phetis nr̄is ·
ut vir doctiſſimꝰ · Jeroīꝰ q̄rūdā eciā metr̄ ɔmemoret · in hebrea dūꝫ
taxat lingua · cuiꝰ vt v̄itatē ſuaret in v̄bis · hec inde nō traſtulit
Ego autē ut de ſenſu meo loq̄r · qui michi q̄ꝫ alijs et q̄m aliorū eſt
ntiq̄ꝫ notior ſic in meo eloq̄o q̄ntū modeſte fieri arbitror · nō p̄terꝫ

mitto iſtos nūos clauſularū. Ita ī auctoribꝫ nr̄is hoc michi plus
placet. q ibi eos rariſſime inuenio A ⁊ Grande autē dicēdi
gen⁹. hoc maxīe diſcat ab iſto gn̄e tꝑato. q nō tā verboꝝ ornatibꝫ
comptū eſt. quā violentū aīi affectibꝫ. Nam capit eciā ornamēta
illa pene oīa. ſꝫ ea ſi nō habuit nō reqrit. Fert quippe impetu ſuo
⁊ elocucōis pl'chritudīeꝫ ſi occurrerit. vi reꝝ rapit nō cura decoris
aſſūit. Satis eſt enī. ei ꝓpter qꝫ agit. ut v̄ba ↄgruēcia. nō oris eli-
gant̄ induſtria. ſꝫ pectoris ſequant̄ ardorē. Nā ſi aurato gēmato
qꝫ ferro vir fortis armet̄. intētiſſim⁹ pugne agit qđ illis armis
qđ agit. nō quia ſpecioſa ſꝫ quia arma ſunt. Idē ipe eſt tn̄. ⁊ valet
pluriū eciā cū rimanti telū mira facit A D Agit apl's vt pro
euāgelico miſterio pacient̄ mala hui⁹ tp̄is cū ſolacō donoꝝ dei oīa
tollerent̄. Magna res eſt ⁊ gn̄dit agit̄. nec deſūt ornamēta dicēdi
Ecce inqt nūc tp̄s acceptabile. ecce nūc dies ſalutis. nullā in quoqꝫ
dantes offenſiōꝫ. ut nō rep̄hendat̄ miſteriū nr̄m. ſꝫ in oībꝫ ↄmēdā-
tes noſmetipos ut dei miſtros in multa pacīa. in tribulacōibꝫ. in
nccītatibus. in anguſtijs. in plagis. in carceribꝫ. in ſedicōibꝫ. in
laboribꝫ. in vigilijs. in ieiunijs. in caſtitate. ī ſciā. ī lōganitate.
in benigtate. ī ſpū ſcō. in caritate nō ficta. in v̄bo veritatis. in
v̄tute dei. ꝑ arma iuſtīe a dextꝭ ⁊ a ſiniſtꝭ. ꝑ gl'iaꝫ ⁊ ignobilitatē.
ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. ut ſeductores ⁊ veraces. ut q ignorām ⁊
cognoſcim̄. qſi morīētes et ecce viuim⁹. ut coherciti et nō mortifi-
cati. qſi triſtes ſemꝑ aūt gaudētes. ſic̄ egeni multos aūt ditantes.
tamqꝫ nichil hn̄tes et oīa poſſidētes. Vide adhuc ardētē. Os nr̄m
patet ad vos o corinthei. cor nr̄m dilatatū eſt. ⁊ cetera. q ꝓſequi
longū eſt BC Itemqꝫ ad romanos agit vt ꝑſecucōes huius
mūdi caritate vincant̄. ſpe cēta in adiutorio dei. Agit aūt ⁊ grā-
dit ⁊ ornate. Scim⁹ inqt qm̄ diligētibꝫ deū oīa cooꝑant̄ in bonū.
hijs qui ſcdm̄ ꝓpoſitū vocati ſūt ſcti. Qm̄ quos an̄ p̄ſciuit. ⁊ p̄deſ-
tinauit ↄformes fieri ymagines filij ſui. ut ſit ipe p̄mogenitus in
multis fr̄ibus. quos autē p̄deſtinauit illos ⁊ vocauit. et qs voca-
uit illos ⁊ iuſtificauit. quos aūt iuſtificauit illos ⁊ gl'ificauit.
Quid igit̄ dicem⁹ ad hec. ſi deus ꝓ nobis qs cont̄ nos. q ꝓprio filio
ſuo nō pepcit. ſꝫ ꝓ nobis oībus tradidit illū. quomō nō eciā cū illo
oīa nob donauit. Quis accuſabit adūſus electos dei. deus q iuſti-
ficat. qs eſt qui ↄdēpnet. xp̄us ihus q mortuus eſt. magis autē q
reſurrexit. qui eſt in dextra dei qui ⁊ interpellat ꝓ nobis. Quis nos
ſeꝑabit a caritate xp̄i. tribulacō. an āguſtia. an ꝑſecucō. an fames.
an nuditas. an ꝑiculū. an gladi⁹. ſicut ſcriptū eſt. quia ꝓpter te

mortificam̄ tota die eſtimati ſumus ut ouis occiſionis. ſꝫ in hijs
oībus ſuperuincimꝰ per eū qui dilexit nos. Certꝰ ſū eñi. quia neqꝫ
mors. neqꝫ vita. neqꝫ āgeli. neqꝫ pn̄cipatus. neqꝫ v̓tutes. neqꝫ pre
ſencia. neqꝫ futura. neqꝫ altitudo. neqꝫ ꝓfundū. neqꝫ c̄atura alia
potit nos ſeparare a caritate dei. que eſt in xp̄o ih̄u ¶ BD Ad
gallathas aū quāuis tota illa ep̄l'a ſubmiſſo dicēdi gn̄e ſc̄pta ſit. ſi
in extremis p̱tibus. vbi eſt eloquiū tp̄atū. Tamē interponit q̄dā
locū. eo motu aī. ut ſine ull' q̄dē talibꝫ ornamētis. q̄lia ſūt in hijs
q̄ modo poſſumꝰ. nō poſſꝫ tn̄ niſi grandiē dici. Dies īquit obſuatis
et mēſes ⁊ annos et tp̄a. timeo ne forte ſine cauſa laborauerim in
vobis. Eſtote ſic̄ ego. qm̄ ⁊ ego ſic̄ vos. Fratres precor vos nichil
me leſiſtis. ſcitis autē q̄a p̱ īfirmitatē carnis iā p̄dem euāgelizaui
vobis. et tēptacōes vr̄as in carne mea nō ſpreuiſtis neqꝫ r̄ſpuiſtis
ſꝫ ſic̄ angelū dei excepiſtis me ſic̄ xp̄m ih̄m. que ergo fuit beatitudo
vr̄a. Teſtimoniū eñi vobis p̱hibeo. qm̄ ſi fieri poſſꝫ. ocul'os vr̄os
eruiſſetis ⁊ dediſſetis michi. Ergo inimicꝰ factꝰ ſū vobis verum
p̄dicans. Emulanē vos nō bene. ſꝫ excludē vos volūt ut eos emu=
lemī. Bonū eſt autē emulari in bono ſemp̱. et nō ſolū cū p̄ns ſū
apud vos. Filioli mei q̄s iterꝝ parturio. donec formeē xp̄s ī vob.
vellē autē nūc adeſſe. apud vos. et mutare vocē meā q̄a cōfūdor in
vobis. Nunq̄d hic. aut contr̄ria cōtrarijs ſūt v̓ba reddita. aut ali=
qua ḡdacōe ſibi ſubnexa ſūt. aut ceſa ⁊ mēbra ċcuitꝰ ve ſonuerūt
et tn̄ nō ideo tepuit grandis affectꝰ. quo eloq̄ū feruē ſentimꝰ. Sed
ap̄l'ica iſta. ſic data ſūt. ut ⁊ ꝓfūda ſint atqꝫ ideo ꝯſc̄pta memorie
qꝫ mādata. ut nō ſolū lec̄ore vel auditore. vm̄ eciā expoſitore opus
habeant. ſi quis in eis nō ſup̱ficie cōtentꝰ altitudinē q̄rat ¶ BE
Qua ꝓpter videamꝰ iſta genēa dicēdi ī eis. qui iſtorꝝ lec̄oe. ad rerꝝ
diuiñaꝝ atqꝫ ſalubriū ſciam ꝓfecerūt. eamqꝫ eccl'ie miſtrarūt. Bt̄ꝰ
cip̄anꝰ ſubmiſſo dicēdi genē vtiē ī eo libro vbi de ſacramēto calicis
diſputat. Soluiē ibi quippe q̄ſtio in q̄ q̄riē. vtrꝫ calix dn̄icꝰ aquaꝫ
ſolā. an eam vino mixtā. debeat h̄re. Sed exempli gr̄a. aliq̄d īde
ponendū eſt. Poſt pn̄cipiū ep̄l'e. iā ſoluē incipiēs ꝓpoſitā q̄onē.
Admonitos autē nos ſcias inq̄t. ut in calice offerēdo. dn̄ica t̄dicō
ſuerē. neqꝫ aliud fiat a nobis. q̄ꝫ q̄d ꝓ nob dn̄s prior fecit. ut calix
qui in cōmemoracōem eiꝰ offerē. vino mixtꝰ offeraē. nā cū xp̄us
dicat ego ſū vitis vera. ſanguis xp̄i non aqua eſt vtiqꝫ ſꝫ vinū.
Nec p̄t videri ſanguis eiꝰ q̄ redēpti ⁊ viuificati ſumꝰ ēe in calice.
qn̄ vinū deſit calici. quo xp̄i ſanguis oſtēdiē. q̄ ſc̄pturaꝝ oīm ſac=
mento ac teſtimonio p̄dicaē ¶ BE Inuenimꝰ eñi in geneſi circa

ſacmētū noe·hoc idē pcurriſſe ⁊ figam dn̄ice paſſiōis illic extitiſ-
ſe·qꝫ vinū bibit·qꝫ inebriatꝰ eſt·qꝫ in domo ſua nudatus eſt·qꝫ
fuit cubatꝰ nudis ⁊ patētibꝫ femoribꝫ·qꝫ nuditas illa pr̄is a me-
dio filio denotata eſt·a maiori vero et miori cōtecta·et cetera q̄ necce
non eſt exeq·cū ſatis ſit·hoc ſolū cōplecti·qꝫ noe typū fuēe veri-
tatis oſtēdēs·nō aquā·ſed vinū biberit·etſi c ymaginē dn̄ice paſ-
ſionis expſſerit. Item in ſacdote melchizedech·dn̄icū ſacmentū p-
figatū videmꝰ ſcdm qꝫ ſcptā diuīa teſtaē et dicit. Et melchizedech
rex ſalē ptulit panē et vinū· fuit aūt ſacdos dei ſūmi·⁊ bn̄dixit
abrahā. Qꝫ aūt melchizedech xp̄i tipū portaret·declarat in pſalmo
ſpūs ſcts·ex pſona pr̄is ad filiū dicens. Ante luciferū genui·te
tu es ſacdos ineternū ſcdm ordinē melchizedech·hec et alia q̄ ſequnē
huiꝰ epl̄e·ſubmiſſe diccionis modū ſeruāt· qꝫ facile eſt explorare
legentibꝫ BS ¶ Sanctꝰ q̄ȝ ambroſius cū agat rē magnā de ſpū
ſcto·ut eū pr̄i et filio demōſtret eqlem·ſbmiſſo tn̄ dicēdi genē vtiē
qm̄ res ſuſcepta·nō ornamēta vboꝝ·aut ad flectēdos aīos ꝯmocōis
affectū·ſꝫ reꝝ documēta deſidat. Ergo inē cetera ipncipio huiꝰ opis
ait. Quo motꝰ oraclo gedeon·cū audiſſet qꝫ deficiētibꝫ licet pploꝝ
milibꝫ·in vno viro dn̄s plebē ſuā ab hoſtibꝫ liberaret·obtulit edū
caprarū·cuiꝰ carnē ſcdm pceptā angeli et azima ſup petrā poſuit·
⁊ ea iure pfudit·que ſil' vt vge cacumine quā gerebat angelꝰ dei
ꝯtigit·de petra ignis erupit· atqꝫ ita ſacrificiū qꝫ ibi offerebatur
ꝯſūptū eſt. Quo indicio declaratū videē·qꝫ petē illa tipū habuit
corpis xp̄i de quo vtiqꝫ ſcptū eſt·bibebāt de ꝯſequēti eos petra·petē
autē erat xp̄us·qꝫ utiqꝫ nō ad diuīitatē eiꝰ· ſꝫ ad carnē relatū eſt·
que ſicienciū corda pploꝝ phenni riuo ſui ſanguis inundauit. Iā
tūc ergo in miſterio declaratū eſt·qꝛ dn̄s ihūs in carne ſua·totiꝰ
mūdi pctā crucifixus aboleret· nec ſolū delicta fctoꝝ·ſꝫ eciā cupi-
ditates aīoꝝ·caro eni hedi ad culpā facti referē·ius ad illecebras
cupiditatū·ſicē ſcptū eſt·quia ꝯcupiuit pp̄ls cupiditatē peſſimā·⁊
dixerūt qs nos cibabit carne. Qꝫ ḡ extēdit angelꝰ virgā et tetigit
petrā· de qua ignis exijt·oſtēdit qꝫ caro dn̄i igne repleta diuino·
peccata oīa hūane cōdicionis exureret·vnde et dn̄s ait·ignē ueni
mittere i trā·et cetera. In qbꝫ rei docēde ⁊ approbāde maxīe icūbit.
BH ¶ De genē tpato eſt aput·ciprianū vginitatis illa laudacio
Nunc nobis ad virgines ſmo eſt·quarū q̄ ſublimior gloria eſt·
maior ⁊ cura·flos eſt ille eccl'iaſtici germīs·decus atqꝫ ornamētū
gr̄e ſpūalis·leta indoles laudis et honoris·opus integrū atqꝫ in-
corruptū·dei ymago reſpondēs ad ſctimoniā dn̄i·illuſtrior portio

gregis xp̄i· gaudet in ip̄is atqꝫ p ip̄as largit̃ floret· eccl̃ie m̃atris
gl'oſa fecũditas· q̃ntoqꝫ plus glorioſa ṽgitas nũo ſuo addit gau
diũ mr̃is augeſcit. Et alio loco in fine epl'e· q̃mõ portauim⁹ inquit
ymaginẽ ei⁹ qui de limo eſt· ſic portem⁹ ymaginẽ ei⁹ q̇ in celis eſt
Hanc ymaginẽ ṽgitas portat· portat integritas· ſc̃titas portat et
veritas· portãt diſcipline dei memores· iuſticiã cũ religione reti-
nentes· ſtabiles in fide· hũiles in timore· ad om̄em tolleranciã for-
tes· ad ſuſtinẽdas iniurias mites· ad faciendã mĩam faciles· fr̃na
pace vnanimes atqꝫ ↄcordes. Que vos ſingula o bone ṽgines· obſ-
uare· diligere· et implere debetis· que deo et xp̄o vacãtes· ad dñm
cui vos dicaſtis maiori et meliori parte p̃cedẽtis. Profecte au nis
iunioribꝫ facite magiſteriũ· iuniores natu p̄bete paribꝫ incitamẽ-
tum· hortamẽtis vos mutuis excitate· emulis de ṽtute documẽtis
ad gloriã prouocate· durate fortit̃· pgite ſpũalit̃· pueĩte feliciter·
tantũ memẽtote tũc nr̃i· cũ incipiet in vobis ṽginitas honorari.
B I Ambroſi⁹ eciã genẽ dicẽdi tp̄ato et ornato· pfeſſis ṽgĩbꝫ
ꝑponit· tamq̃ꝫ ſub exempli forma· quod moribꝫ imitent̃· et dicit.
Virgo erat nõ ſolũ corpe ſꝫ eciã mẽte· que nl'lo doli ambitu ſince-
rum adulteraret affectũ· corde hũilis· ṽbis grauis· aĩo prudens·
loquẽdi parcior· legendi ſtudioſior· nõ in ĉto diuiciarũ ſed in prece
paupis ſpem rẽponẽs· intẽta opi· verecũda ſmonibꝫ· arbitrũ mẽ-
tis nõ hõiẽ ſꝫ deũ q̃rere· nullũ ledẽ· ſꝫ oĩbus bene velle· maioribus
natu aſſurgẽ· eq̃libꝫ nõ inuidere· iactãciã fugere· rõem ſeq̇· ṽtu-
tẽ amare. Quãdo iſta vl' vultu leſit parẽtes. qñ diſſẽtit a ꝓpinq̇s
quãdo faſtidiuit hũilem· qñ riſit debilẽ· qñ vitauit inopẽ· eos ſo-
los ſollicit͛a cetus hoĩm inuiſere· q̃s mĩa nõ erubeſcẽt· neqꝫ p̄t̃ret
ṽecundia. Nichil curuũ in occulis· nichil in verbis ꝓcax· nichil
in actu verecũdũ· nõ geſtus fractior. nõ inceſſ⁹ ſolucior· non vox
petulancior· ut ip̄a corpis ſpẽs· ſimulacꝝ fiẽt mẽtis et fig̃a ꝓbita-
tis. Bona quippe dom⁹ in ip̄o veſtibl'o debet agnoſci· ac p̄mo pre-
tẽtat ingreſſu· nichil int⁹ latere tenebrarũ· tamq̃ꝫ lucṽne lux int⁹
poſita foris luceat. Quid ergo exeq̃r ciborũ parcimoniã· officiorũ
redũdãciã· altẽm vlt̃ naτ̃am ſupfuiſſe· altẽm pene ip̄i naτ̃e defuiſſe·
illic nulla intermiſſa tp̄a· hic cõgemiati ieiunio dies et ſi quando
reficiẽdi ſuccediſſet volũtas· cibꝫ plerũqꝫ obui⁹· qui mortẽ arceret
nõ delicias miſtraret BR Hec autẽ ꝓpterea in exemplo hui⁹
tp̄ati generis poſui· q̇a nõ hec agit vt ṽginitatẽ voueãt q̃ nondũ
vouerũt· ſed ut oſtendat q̃les eẽ debeãt· que iã vouerũt. Nam ut
aggrediat̃ ai⁹ tm̃ ac tale ꝓpoſitũ· grãdi utiqꝫ dicẽdi genẽ debꝫ ex-

citari et accēdi. Sꝫ martir. Cipꝑan⁹ de habitu ỽginū· nō de ſuſci-
piendo ỽginitatis ꝓpoſito ſcͥpſit. Jſte vere epūs· eas eciam ad hoc·
magno accēdit eloquio BL Verū ex eo qꝺ ambo egerūt· dic-
ciōis grādis exempla memorabo· ambo quippe inuecti ſūt in eas·
que formā pigmētis colorāt. Quorū ꝑoꝛ ille cū hoc ageret ait ī ne-
ceta. Si quis pingendi artifex· vultū alicui⁹ aut ſpēm et corporis
ꝗlitatē emulo colore ſignaſſet· et ſignato iā ꝯſumatoqꝫ ſimlacro·
manus ali⁹ inferret· ut iā formata· iā· picta ꝗſi picioꝛ reforma-
ret· grauis ꝑoris artificis iniuria· et iuſta indignacō videretur
Tu te exiſtimas impune laturā· tā improbe temeritatis auda-
ciā· dei artificis offenſā· ut enī ꝯca hōies impudica et īceſta fucis
lenocināṫibꝫ nō ſis· corruptis violatiſqꝫ que dei ſūt· peioꝛ adultera
detineris· qꝺ ornari putas· quod putas comi· impugnacio eſt iſta
diuini opis· ꝑuaricacō ỽitatis. Monētis apl'i vox ē. Expurgate
vet⁹ fermētū vt ſitis noua ꝯſperſio· ſicͭ eſtis azimi· nā paſcha nr̄m
ymolat⁹ eſt xp̄s. Jtaqꝫ feſta celebrem⁹· nō in fermēto veteri· neqꝫ
in fermēto malicie ⁊ neqcie· ſꝫ in azimis ſincitatis ⁊ ỽitatis. Nū
ſinceritas pſeuerat ⁊ ỽitas· qn̄ que ſincera ſūt polluunť· ⁊ colorū
adulterius medicaminū fucis· in mēdaciū vera mutanť. Domi⁹
tu⁹ dicit· nō potes facē capillū vnū nigrū aut albū· ⁊ tu ad vīcē-
dam dn̄i tui vocē· vis te eē pociorē audaci conatu et ſacͥlego ꝯtēptu
Crines tuos inficis· malo pſagio furoꝝ· capillos iā tibi flāmeos
auſpicaris· longū eſt inſerē oīa que ſequnť BM Jlle vero
poſtioꝛ· vt in tales dicēt· hinc illa inqͭt naſcunť incētiua viciorū·
ut ꝗſitis coloribꝫ oꝛa depingant· dū viris diſplicē formidant· et de
adultio vult⁹ mēdicant adulteriū caſtitatis. Quāta hec amēcia·
effigiē mutare naťe· picturā ꝗrere· ⁊ dū vereNť maritale iudiciū
ꝑdere· ꝓpriū ꝑdiderūt· ꝑor enī de ſe ꝓnūciat ꝗ cupit mutare quod
nata ē. Jta dū alijs ſtudꝫ placē· ꝑus ipa ſibi diſplicet· quē iudicē
mulier ỽioꝛem deformitatis tue ꝗrim⁹· qꝫ teipam· ꝗ videri times·
ſi pulcra es cur abſcōderis. ſi deformis cur te formoſā eē mentiris·
nec tue ꝯſcie nec alieni erroꝛis grām habiťa· Jlle enī alťam dili-
git· tu altēi vis placē· et iraſceris ſi amet aliā· qui adulťari in te
doceť· mala mgr̄a es iniurie tue· lenociari refugit eciā que paſſa
eſt lenonē· ac licet vilis mulier nō alťi tn̄ ſꝫ ſibi peccat. Tollera-
bilia ꝓpe modū in adultia c̄mīa ſūt· ibi enī pudicicia· h̄ naťa ad-
ulterať. Satis ut eſtimo apparet· feīas ne ſuam fucis adulterent
formā· et ad pudorē et ad timorē· hac facūdia vehemenť impelli·
Proinde neqꝫ ſubmiſſum neqꝫ tꝑatum ſed grande dīno· gen⁹ hoc

elocucionis agnoſcim⁹ ¶ BN In hijs autē q̄s duos ex omnibus
ꝓponere volui · et in alijs eccl'aſticis viris · ⁊ bona · ⁊ bene · ideſt ſic̄
res poſtulat · acute · ornate · ardenterq̄ dicētib⁹ ꝑ mlt'a eoꝝ ſc̄pta uel
dicta · p̄nt hec tria genera repiri · et aſſidua lectione vel audicōne
admixta eciā exercitacōe ſtudētib⁹ inoleſcē ¶ BO Nec quiſquā
p̄ter diſciplinā eē exiſtiet iſta miſcē · ꝑmmo q̄ztū cōgrue fieri p̄t ·
omibus generib⁹ dictio varianda eſt · nā quando ꝓlixa eſt in vno
genē · min⁹ detinet auditorē · cū vero fit · ab alio in aliud tranſit⁹ ·
eciā ſi lōgi⁹ eat · decēci⁹ ꝓcedit oro · Quāuis habeāt et ſingl'a gn̄a
varietates ſuas in ſmone eloquēciū · quib⁹ nō ſinunt̄ in eoꝝ qui
audiūt frigeſcere vl' tepeſcē ſenſib⁹ · verūtn̄ facili⁹ ſubmiſſū ſolū
q̄z ſolū grāde diuicius tollerari p̄t · Cōmocio quippe aī · q̄ztomagis
excitāda eſt · ut nobis aſſenciat auditor · tantomin⁹ in ea diu te-
neri p̄t · cū fuit q̄ztū ſatis eſt excitata · et ideo cauendū eſt · ne dum
volum⁹ alci⁹ erigere qđ erectū eſt · eciā inde decidat q̄ fuerat excita-
cione ꝑductū · Interpoſitis vero que ſūt dicēda ſubmiſſ⁹ · bene redit̄
ad ea que opus eſt grandit̄ dici · ut dicc̄ōis impet⁹ ſicut maris eſtus
alt̄net · Ex quo fit · ut grande dicēdi gen⁹ ſi diuci⁹ eſt dicēdū · nō de-
beat eē ſolū · ſꝫ alioꝝ generꝝ interpoſicōe varietur ¶ BP Et tn̄ ei
generi tota dictio tribuit̄ · cui⁹ copia ꝓualuerit · Intereſt eni · qđ ge-
n⁹ cui generi interponat̄ vel adhibeat̄ · certis et neccijs locis · Nā et
in grandi genē ſemꝑ aut pene ſꝑ tempata debent eſſe p̄ncipia · Et
in p̄tate eſt eloquētis · ut dicant̄ nōnulla ſubmiſſe · eciā q̄ poſſent
grandit̄ dici · ut ea que dicunt̄ grandit̄ · ex illoꝝ fiant compacōne
grandioꝝ · et eoꝝ tamq̄ȝ vmbris lūioſiora reddant̄ · In quocūq̄ȝ
aūt genē aliq̄ q̄ſtionū vincula ſoluēda ſūt · acumie op⁹ eſt · qđ ſibi
ſubmiſſū gen⁹ ꝓprie vēdicat · ac ꝑ hoc eo genē vtēdū eſt et in alijs
duob⁹ generib⁹ · qn̄ eis iſta incidūt · Sicut cū laudandū aliqđ vel vi-
tuꝑandū · ubi nec dampnacō cuiuſq̄ȝ nec liberacō · nec ad accōnem
quālibꝫ aſſenſio req̄rit̄ in quocūq̄ȝ alio genē occurrerit · gn̄⁹ adhi-
bendū et interponēdū eſt temꝑatum ¶ BQ In grandi v̄o genē
inueniūt locos ſuos · duo reliq̄ · et in ſubmiſſo ſilit̄ · Temꝑatū aūt
gen⁹ nō quidē ſemꝑ · ſꝫ tn̄ aliqn̄ ſubmiſſo indiget · ſi ut dixi · q̄ſtio
cui⁹ nod⁹ eſt ſoluend⁹ occurrerit · vel quando nōnulla que ornari
poſſent · ideo nō ornant̄ ſed ſubmiſſo ſmone dicunt̄ · ut quibuſdā
q̄ſi choris ornamentoꝝ · p̄beant eminenciorē locū · Grande aūt gen⁹
tꝑata dictio nō req̄rit · ad delectādos quippe aīos · nō admouendos
ipa ſuſcipit̄ · Non ſane ſi dicēti crebri⁹ et vehemēci⁹ acclamet̄ · idō
grandit̄ putand⁹ eſt dicere · hoc eni et acumīa ſubmiſſi generis · ⁊

ornaméta faciũt tẽpati. Grande autẽ gen⁹ plerumq; põdere ſuo vo:
ces pmit. ſ; lacrimas exprimit B R Deniq; cũ apud ceſareã
mauritanie. pplo diſſuadẽm pugnã ciuilẽ vl' poci⁹ pl⁹ q; ciuilem.
quã cateruã vocabãt. neq; eni ciues tantũmõ vm eciã ppinq. fr̃es
poſtremo. pentes ac filij. lapidib⁹ inter ſe in duas ptes diuiſi. per
aliq̃s dies cõtinuos c̃to tpe anni ſollemnit dimicabãt. ⁊ q̃ſquis vt
quemq; potat occidebat. Egi quidẽ grãdit quantũ valui. ut tam
crudele et inueteratũ malũ. de cordib⁹ eoꝝ ⁊ moribus auellerẽ pel:
leremq; dicẽdo. Non tñ egiſſe aliqd me putaui. cũ eos audirẽ ac:
clamantes. ſ; cũ flentes viderẽ. Acclamacioib⁹ quippe ſe doceri et
delectari. flecti autẽ lacrimis indicabãt. q̃s ubi aſpexi. imanẽ illam
ꝯſuetudinẽ. a pr̃ibus et auis lõgeq; maioribus t̃ditã. que pectora
eoꝝ hoſtilit obſidebat vel poci⁹ poſſidebat. victã antequã re ipa id
oſnderẽt credidi. moxq; ſermõe finito. ad agẽdas deo gr̃as corda atq;
ora ꝯuerti. Et ecce iã ferme octo vel ampli⁹ anni ſũt ppicio xp̃o.
ex quo illic nichl' tale temptatũ eſt. Sũt et alia multa expimẽta.
quib⁹ didicim⁹. hõies qd in eis fecit ſapiẽtis granditas diccionis.
nõ clamore poci⁹ q; gemitu. aliqñ eciã lacrimis. poſtremo vite mu:
tacõe monſtraſſe B S Submiſſo eciã dicẽdi genẽ. ſũt pleriq;
mutati. ſ; ut qd nõ ſciebãt ſcirẽt. aut qd eis videbat' icredibile cre:
derẽt. nõ autẽ ut agerẽt qd ante iã nouerãt. et agere nolebãt Ad:
huiõi namq; duriciã flectẽdam. debet granditer dici. Nã et laudes
ac vitupacões quando eloquent' dicunt'. cũ ſint in genẽ tpato. ſic
afficiũt q̃ſdam. ut nõ ſolũ in laudib⁹ et vitupacõibus eloquencia
delectent'. vm eciã et ipi laudabilit appetãt. fugiantq; vitupabilit
viuẽ. Sed nũquid omes qui delectant' mutant'. ſic in grandi genẽ
omes qui flectunt' agũt. et in ſubmiſſo genẽ omes q docent' ſciũt.
aut credũt vm ẽe qd neſciebãt. Unde colligit'. illa duo genera qd
efficere intendũt. hoc eis ẽe maxime necẽm. qui ſapient et eloquent'
volũt dicere. Illud vero quod agit' genẽ tpato. ideſt ut eloqncia
ipa delectet. nõ eſt pter ſeipm vſurpandũ. ſ; ut rebus que vtiliter
honeſteq; dicunt'. ſi nec docente indigẽt eloquio nec mouẽte. quia
et ſciẽtes et facientes auditores habẽt. aliquãto pmci⁹ ex ipa delec:
tacõe elocucionis accedat. vel tenaci⁹ adhereſcat aſſenſus B T
Nam cũ eloquencie ſit vl'e officiũ. in quocũq; illoꝝ triũ generũ.
dicẽ apte ad pſuaſionẽ. finis autẽ id qd intenderis pſuadere dicẽdo
in q̃cumq; iſtoꝝ triũ geneꝝ. dicit quidẽ eloquẽs apte ad pſuaſioẽ.
ſed niſi pſuadeat. ad finẽ nõ pueniet eloquencie. Perſuadet autẽ
in ſubmiſſo genẽ vera ẽe que dicit. pſuadet in grandi. ut agant'

que agēda eē iam sciunt nec agunt. Persuadet in genere tēꝑato·
pulchre ornateq3 se dicere ¶B V Quo fine nobis qđ opus est·
appetāt eū qui lingua gloriant· et se in pangiricis talibꝫq3 decōibꝫ
iactāt· ubi nec docēd9· nec ad aliqđ agendū mouēd9· s3 tantūmodo
est delectand9 auditor· nos vero· istū finē referam9 ad alēm finem
ut sc3· qđ efficere volum9 cū grandit dicim9· hoc eciā isto uelim9
idest ut bona moꝝ diligant· et deuitent mala· si ab hac accione nō
sic alieni sūt hōies· ut ad eā grādi genē diccōis videant vrgendi
Aut si iā id agūt· ut agāt studiosi9· atq3 in eo firmiꝰ ꝑseuerēt
Ita fit· ut eciā tēꝑati generis ornatu· nō iactanter s3 prudenter
vtamr· nō ei9 fine cōtenti· q̄ tantūmō delectat auditor s3 hoc pocius
agētes· ut eciā ipo ad bonū qđ ꝑsuadere volum9 adiuuet. ¶B X
Illa itaq3 tria que sup̄ posuim9· eū q̄ sapienē dicit· si eciā eloquenē
vult dicē· id agere debere· ut itelligenē· ut libenē· ut obedienē au:
diat· nō sic accipiēda sūt· tamq3 singula illis tribꝫ dicēdi generibꝫ
ita tribuant· vt ad submissū itelligenē· ad tēꝑatū libenē· ad grāde
ꝑtineat obedienē audiri. Sed sic poci9· ut hec tria semꝑ intendat· ⁊
quantū pt agat· eciā cū in illoꝝ singl'o quoq3 versat· nolum9 enī
fastidiri· eciā qđ submisse dicim9· ac ꝑ hoc volum9 nō solū intelli:
genē· verū eciā libenē audiri. Quid aūt agim9 diuis testimonijs
docendo que dicim9· nisi ut obedienē audiant· idest ut credat eis·
opitulāte eo cui dcm̄ est testimonia tua credibilia facta sunt val:
de· Quid eciā cupit nisi credi· qui aliqđ lic3 submisso eloqo discen
tibꝫ narrat· et q̄s eū velit audire· nisi auditorē nōnulla eciā sua:
uitate detineat. Sed si nō intelligat· q̄s nesciat· nec libenē eū pos:
se nec obedienē audiri ¶B Y Plerūq3 autē diccio ipa submis:
sa· dū soluit difficilimas q̄ones· et inopiata maifestacōe dem̄rat·
dū sn̄ias acutissimas de nescio qbꝫ q̄si cauernis vnde nō sperabat
eruit ⁊ ostēdit· dū adūsarij cōuicit errorē· ⁊ doc3 flm eē· qđ ab illo
dici videbat inuictū· maxīe cū adest ei qđdam decus· nō appetitū·
s3 qđāmō natale· et qn̄ nōnulla nō iactanticīa s3 q̄si necīa· atq3 ut
dicā ita ipis rebꝫ exorta nūositas clausulaꝝ· tantas acclamacōnes
excitat· ut vix intelligat esse submissa· Nō enī q̄a nō incedit or:
nata s3 tamq3 nuda cōgredit· ideo nō adūsariū neruis lacertisq3 col:
lidit· et obsistētē subruit ac destruit membris fortissimis flitatē.
Vnde autē crebro et mltū acclamatur ita dicētibꝫ· nisi q̄a vitas
sic dem̄rata· sic defensa· sic inuicta· delectat. Et in hoc g° genē sub:
misso· iste nr̄ doctor et dictor· id agere deb3· ut nō solū intelligent
verū eciā libenē et obedienē audiatur· B Z Illa quoq3 eloquēcia

generis tractati · apud eloquentē ecclesiasticū nec inornata relinquitur ·
nec indecenter ornatur · nec solū hoc appetit vt delectet · qđ solū apud
alios profitetur · vm eciā in hijs que laudat siue vitupat · istis appetē=
dis uel firmius tenendis illis autē deuitādis vel respuendis · vult
vtiqȝ obedienter audiri. Si autē nō audit intelligenter · nec libenter pt ·
Proinde illa tria . ut intelligāt qui audiūt · ut delectent̄ · ut obe=
diant · eciā in hoc genere agenda sunt · ubi tenet delectacio pncipatū
B ꝛ Jam vero ubi mouere ꝛ flectere grādi genere opus est audito=
rem · qđ tūc opus est · quādo et veraciter dici et suauiter cōfitetur · ꝛ tn̄ nō
vult facere qđ dicitur · dicendū est proculdubio granditer. Sed qs mouetur
si nescit qđ dicitur · aut quis tenetur ut audiat · si nō delectatur · vn̄ et in
isto genere · ubi ad obedienciā cor durū diccōis grāditate flectendū
est · nisi et intelligenter et libenter qui dicit audiatur · non pt obedienter
audiri B ꝛ Habet autē ut obedienter audiatur · quātacūqȝ grāditate diccōis maius pondus vita dicētis · nā qui sapienter ꝛ eloquenter
dicit · viuit autē nequiter · erudit · quidē multos discēdi studiosos ·
quāuis aīe sue sit īutilis . sic scptū est · Scribe et pharizei ī cathedra
moysi sederūt · que dicūt facite · q̄ aūt faciūt facere nolite · dicunt
eni et non faciūt. Vnde ait apl's · siue occasione siue vitate xpus
anūcietur xpus autē veritas ē · et tn̄ eciā nō veritate anūciari vitas
pt · idest · ut a prauo et fallaci corde · que recta et vera sūt pdicentur ·
sic quippe anunciatur ihus xpus · ab eis qui suā querūt nō que ihū
xpi. ¶ CD Sȝ quoniā boni fideles nō quēlibȝ hoīm · sȝ ipm deū
obedienter audiūt · q̄ ait · que dicūt facite · q̄ autē faciūt facere nolite
ꝛ cetera. Ideo audiunt̄ vtiliter eciā qui utiliter nō agūt · sua eni q̄rere
studēt · sed sua docē nō audēt · de loco scȝ supiori sedis ecclastice · quē
sana doctrina ɔstituit. Propterqđ ipe dn̄s pusqȝ de talibȝ qđ cōme=
moraui dicēt · pmisit · sup cathedrā moysi sedēt. Illa g̃ cathedra
nō illorū sed moysi · cogebat eos bona dicere · eciā nō bona faciētes
Agebant ergo sua in vita sua · docere autē sua · cathedra eos non
pmittebat aliena. Multis itaqȝ prosūt dicendo que nō faciūt · sed
longe pluribȝ prodessent · faciēdo que dicunt · habūdant eni · q̄ male
vite sue defensionē · ex ipis suis ppositis et doctoribȝ q̄rāt · rn̄dentes
corde suo · aut eciā si ad hoc erūpunt ore suo · atqȝ dicētes · qđ michi
pcipis · cur ipe nō facis · ita fit · vt eū nō obedienter audiāt · q̄ seipm
non audit · et dei verbum quod eis predicatur . simul cum ipo pre=
dicatore cōtempnāt CE Deniqȝ apl's scribens ad thimotheum
cū dixisset. Nemo adolescēciam tuā cōtempnat · subiecit vnde nō
cōtēpneretur atqȝ ait. Sȝ forma esto fideliū · in sermone . in conuersacōe

in caritate· in fide· in caſtitate. Talis doctor ut obedienter audi-
atur· non impudent nõ ſolũ ſubmiſſe ac tpate verũ eciã grãditer
dicit· quia nõ cõtemptibilit̃ viuit· Sic nãqꝫ eligit bonã vitã· ut
eciã bonã non negligat famã· ſed ꝓuideat bona corã deo et hoibꝫ
quantũ pt̃ illũ timendo· hys conſulendo. In ipo eciam ſermone·
malit rebus placẽ q̃ꝫ verbis· nec exiſtimet dici melius· niſi quod
dicit̃ verius· nec doctor verbis ſeruiat· ſed verba doctori· hoc eſt enĩ
qꝺ ait aplus· nõ in ſapiencia verbi· ut non euacuetur crux xpi·
CE Ad hoc valet eciã qꝺ ait ad thimotheũ· noli verbis cõtendẽ·
ad nichil enĩ vtile eſt niſi ad ſubuerſionẽ audiẽciũ. Neqꝫ enĩ hoc
ideo dictũ eſt· ut aduerſarijs oppugnantibꝫ veritatẽ· nichil nos
pro veritate dicamꝰ. Et vbi erit quod cũ oſtenderet· qualis epus
eſſe debeat· ait inter cetera· ut potens ſit exhortari in doctna ſana· et
contͣdicentes redarguere· verbis enĩ contendere· eſt nõ curaẽ· quõ
error veritate vincat̃. ſed quõ tua diccio· diccioni alterius pferat̃
Porro qui nõ verbis contẽdit· ſiue ſubmiſſe ſiue tpate· ſiue grã-
diter dicat· id agit verbis· ut veritas pateat· veritas placeat· et
veritas moueat· Quoniã nec ipa que precepti finis et plenitudo
legis eſt caritas· vllomõ eſſe recta pt̃· ſi ea que diligũtur· nõ va
ſed falſa ſunt· Sicut autẽ cuiꝰ pulcrum eſt corpus et deformis eſt
aiꝰ. magis dolendꝰ eſt· q̃ꝫ ſi deforme haberꝫ corpꝰ· ita qui eloquent
ea que falſa ſũt dicũt· magis miſerãdi ſũt q̃ꝫ ſi talia deformit̃ di-
cerent. Quid eſt ergo· non ſolum ſapienter verum eciã eloquenter
dicere· niſi verba in ſubmiſſo genẽ ſufficẽcia· in temperato ſplen-
dencia· in grandi vehemẽcia· veris tñ rebus quas audire oporteat
adhibere· Sed qui verumqꝫ non pt̃· dicat ſapienter quod non dicit
eloquent· pociꝰ q̃ꝫ dicat eloq̃ꝫter qꝺ nõ dicit ſapient. Si aut̃ nec hoc
q̃dẽ pt̃· ita ↄuerſet̃· ut nõ ſolũ ſibi p̃miũ ↄparet· ſed et p̃beat alijs
exẽplũ· et ſit eiꝰ q̃ſi copia dicẽdi· forma viuẽdi CG Sũt ſane
q̃dẽ· qui bene ꝓnũciare pñt· qꝺ autẽ ꝓnũciẽt· excogitare nõ pñt ꝙ
ſi ab hijs ſumãt eloquent ſapientqꝫ ↄſcriptũ· memoriteqꝫ ↄmendẽt·
atqꝫ ad pplm ꝓferãt· ſi eã pſonã gerãt· nõ imꝓbe faciũt. Sic enĩ
qꝺ ꝓfecto vtile eſt· mlti v̉itatis p̃dicatores fiũt· nec tñ mlti mgri
ſi vniꝰ veri mgri idipm dicant· omes· et nõ ſint in eis ſciſmata
Nec detrẽdi ſunt iſti· voce Jeremie ꝓphete· p quẽ deꝰ arguit eos
q̇ furant̃ v̉ba eiꝰ· vnuſq̃ſqꝫ a ꝓximo ſuo. Qui enĩ furãtur· alie-
nũ auferũt· verbũ autẽ dei non eſt ab eis alienũ. qui obtemperant
ei. Pocius que vile dicit aliena ſunt· qui cum bene dicat male vi-
uit· quecumqꝫ enĩ bona dicit· eiꝰ excogitari videntur ingenio· ſed

ab eius moribꝫ aliena ſunt. Eos itaqꝫ dixit deus furari v̄ba ſua ·
qui boni volūt videri loquendo que dei ſunt · cū mali ſint faciendo
que ſua ſunt ¶ H ¶ Nec ſane ip̄i dicunt bona que dicūt ſi dili:
genter attendas · quomodo enī dicunt verbis · quod negant factis
Non enī fruſtra de talibꝫ ait apl'us · confitēt̄ ſe noſſe deū . factis
autem negant. Modo ergo quoddam ip̄i dicunt · et rurſum aliquo
modo ip̄i non dicunt · verumꝫ enī verum eſt quod veritas ait · de
talibus enī loquēs . que dicunt inq̄t facite · que aut̄ faciūt · facere
nolite · hoc eſt · quod ex ore illoꝝ auditis facite · qđ in opere videtis
facere nolite · dicūt enī inq̄t ⁊ nō faciūt · ergo quāuis non faciant
tamē dicunt. Sed alio loco tales arguens · ypocrite inq̄t · quomō
poteſtis bona loqui · cū ſitis mali. Ac per hoc ⁊ ea que dicūt quādo
bona dicūt nō ip̄i dicūt . volūtate ſcꝫ et ope negādo qđ dicūt · vn̄ cō
tigit vt hō dib̄tꝰ et malus · ſmoēꝫ quo v̄itas p̄dicet̄ · dicēdū ab alio
nō dib̄to ſꝫ bona ip̄e cōponat · qđ cū fit . ip̄e a ſeip̄o t̄dit alienū · ille
ab alieno accipit ſuū . Cū uero boni fideles bonis fidelibꝫ hāc opaꝫ
ꝯmēdat · vtriqꝫ ſua dicūt · quia et deꝰ ip̄oꝝ eſt cuiꝰ ſūt illa q̄ dicūt
et ea ſua faciūt · que nō ip̄i componere potuerunt · qui ſecundum
illa compoſita viuūt ¶ I Siue autem apud pp̄l'm · ſiue apud
quoſlibet iam iamqꝫ dicturus · ſiue quod aput pp̄l'm dicēdum · uel
ab eis qui voluerit et potuerit legendū eſt dictaturus · oret · vt deꝰ
ſermonem bonum det in os eius. Si enī regina orauit heſter · pro
ſue gentis ſalute temporali locutura aput regem · ut in os eiꝰ deꝰ
congruum ſermonē daret · quantomagis orare debet · vt tale munꝰ
accipiat · qui pro eterna hōim ſalute · in verbo et doctrina laborat
Illi vero qui ea dicturi ſunt que ab alijs acceperunt · et antequā
accipiant · orent pro eis a quibus accipiūt · ut eis detur quod ꝑ eos
accipere volunt · et cū acceperint orent · ut bene ⁊ ip̄i proferant · et
illi ad quos proferunt ſumant ¶ K Et de ꝓſpero exitu dicci:
onis eidem gracias agāt · a quo id ſe accepiſſe nō dubitāt · ut qui
gloriatur in illo glorietur · in cuius manu ſunt et nos et ſmōes
noſtri ¶ L Longiꝰ euaſit liber hic q̄ꝫ volebam · q̄ꝫqꝫ putauerā
ſed legenti vel audienti cui gratus eſt · longus non eſt. Cui autē
longus eſt · per partes eū legat · qui habē vult cognitū. Quē vero
cognicōis eius piget · de longitudine nō querat̄ . Ego tn̄ dn̄o nr̄o
ih̄u xp̄o gr̄as ago · q̄ in hijs quatuor libris · non qualis ego eſſem
cui multa deſūt · ſꝫ qualis ēē debeat | qui ī doctna ſana · nō ſolū ſibi
ſꝫ et alijs eciā laborare ſtudet · quātulacūqꝫ potui facultate diſſerui
Explicit liber quartus de doctrina xp̄iana b̄ti . Auguſtini ep̄i

Accendit auditoꝝ mentes · ardenṫ dicē ſiue ꝓnūciare · patꝫ ſub literis. Z ante medium. AR in fine · et BR

Acclamacio auditoꝝ · ſub ſmone olim fieri ſolita. AQ verſus finē. BR circa medium. BP circa medium et verſus finem

Agēda a fidelibꝫ · nō ſolū docēda ſūt · ſꝫ oportꝫ eciā ipos auditores · ad huiōi agēda moue̅ et flecte̅ · īfra ī t̄mis · flecte̅ moue̅ · auditoēs

Alternacio vocis in ꝓnūciando · infra varietas dicendi

Alternacio variacio ac ꝓmixtio triū generū dicēdi. BO BP BQ per totum

Ambroīs magna dignitas et auctoritas. CD circa medium

Animam ad deum leuare debet predicans anteq̄ꝫ īcipiat dicere ſiue ꝓnūciare. AR. CI

Arduum eſt opus et officium predicacōis. AP in medio · AR ante medium

Ardenter dicere vel pronunceiare · mentes accendit auditorū · hic ſupra accendit · infra pronunciacio

Artis predicandi ſtudium · non eſt negligendum. AL · AM AN per totum

Auditores quomodo ſint docendi · infra docere · quomō delectandi infra delectare · quomō flectendi infra flectere mouere

Audiendi ſunt eciam · male vite predicatores. BI · CD

Auditorum beniuolencia captanda eſt · CH

Auxilium diuinum implorandum eſt. I. CI

Beniuolencie auditorum captacio · CH

Bona vita predicantis · pre cunctis alijs plus mouet · BI

Bone vite predicatores. CE

Cathedra eccleſiaſtice doctīne · quante ſit auctoritatis. CD

Cathedra ecc̄iaſtica · cogit in ea docentem · bona docere. CD

Captacio beniuolencie auditorum. CH

Ceſa quid ſint. O poſt medim

Circuitus quid ſit. O poſt medium.

Clare valde debet loqui predicans · poſſit eciam a rudibus intelligi. D · AB · AC

Climax quid ſit. O ante medium

Clauſule nūoſe · diuiſo eloq̄o deſūt. AP ante mediū ꝛ. AZ ī fīe

Cognita inculcanda non ſunt. AD ante medium

Coloēs ꝛ ornamēta r̄thorice artis · ī ſacꝭ ſc̄ptis eciā īueiūt̄. MO

Cola ſiue colon quid ſint. O poſt medium

Commocio aīmi auditorum · que ꝑ grande genus fit · non eſt diu

continuanda. B O circa medium
Cõmocio aīorum. fit per grande genus. h in fine. λ ξ in fine et B O ante medium
Condeſcenſio ſufficiens ad ruditatem auditorū. Ↄ. λ B. λ C
Contendere verbis quod nõ debet predicans. quid ſit. C ξ
Cura docēdi. q̄d agē ⁊ q̄d oīttē dꝫ. Ↄ. λ B. λ C et. λ D. λ Y
Delectandi ſunt auditores. λ ξ. λ h
Delectandi qui auditores amplius ſint. λ G poſt medium
Delectacio. in temperato genere principatum tenet. B Z in fine
Dicendi modus. ſtudio compādus eſt. D. λ R verſus finem
Dicendum eſt ſapienter in eccleſia. J. R. C ξ
Dicendi genus triplex. λ O. λ S. infra genus
Dicendi modus delectat. λ D in medio. λ ξ dupliciter
Dicendi modus flectit. λ ξ dupliciter
Difficilia. cōi rudi p̄p̄lo ſine neceſſitate nūq̄ꝫ dicant̄. Ↄ in medio
Diſcenda ſunt. tam docenda. q̄ꝫ modus et facultas dicendi. λ R
Docendi p̄cepta danda ſunt p̄dicare volentibꝫ. λ L. λ M. λ N
Docēdi mōꝰ aptꝰ. h ċca mediū. Ↄ λ B. λ C λ D. λ E λ Y
Docendū eſt ſapienter in eccleſia. J et R. et C ξ in fine
Docendi ſunt prius auditores. quam ad augendū mouēdi. λ G
Docere recte volens. que facere. et que vitare debet. Ↄ. λ B. λ C. λ D. λ E. λ Y
Doctor ecc̄aſticꝰ. q̄ ante ocl'os p̄cipue habē debet. λ L ante mediū
Doctor fidelis et diligens. que facere et que vitare debet. ibidem
Doctoris ecc̄aſtici regula notabilis. h a principio. λ L
Doctoris eccleſiaſtici opa ſiue officia varia et diuerſa. h p̄ totum λ ξ per totum. λ Q poſt medium.
Dulcedo ſalutaris eſt in diuinis ſcripturis. L uerſus finem
Eccleſiaſticus doctor. hic ſup̄ doctor. infra predicator
Eccleſiaſtice ſedis ſiue cathedre dignitas uel auctoritas. C D
Ecc̄aſtice doctrīe excellēcia. λ P in medio. λ R ante mediū
Eccleſiaſtica eloquencia. hic infra eloquencia
Eloquencia ecc̄aſtica ſtudio companda eſt. D. λ R in fine
Eloquencia ecc̄aſtica. quomō diſcenda ſit et aſſequenda. ξ. G L
eloquencia diuinam ſcripturam ſequitur. N in fine
Eloquentiſſima eſt ſcriptura diuīa. M. N
Eloquencia diuīe ſcripture nō hūanitus ſed diuītꝰ inuēta eſt. Z
Eloquēcia prophetalis. Y. X. Z
Eloquēncie ornamenta. et rethorici colores in ſacra ſcriptura in-

ueniuntur. N·O·Q·R
Eloquencie vniuſale officiu͂ et finis. BT
Eloquencie ſecularis precepta · hic non traduntur. B
Eloquencia ſiue ſapiencia ſiue ſciencia · piculoſa eſt · et caue͂da J
Eloquens eccleſiaſtic⁹ quomo͂ dice͂ debet. AF. AR in principio
Eloquentis tria opera precipua. AF. AG. AH
Eloquenter et ſapienter dicere. quomo͂ expedicius diſce͂du͂ ſit. L
Eloquenter et ſapienter dicere · quid ſit. CF circa finem
Eloquencie exempla in claris ſanctorum literis inuenta · nobis
ſunt imitanda · ſed obſcura mi̅me. r. ꝯ in principio
Euidencia quanta docendum ſit. AB AC
Expoſitores diuinoꝝ eloquioru͂ · qua͂ clari ee͂ debꝫ. ꝯ. AB. AC
Excuſant ſe laici per predicatores male vite. CD verſus finem
Falſa in ambone dicere quam cauendum. AH verſus finem
Facultas dicendi ſtudio comparetur. D. AR verſus finem
Falſa eloquenter dicentes miſerandi ſunt. CF in fine
Facilitacio dicendorum. ꝯ. AB. AC
Figuratiue locuciones in diuinis ſcripturis habentur. S
Flectere eciam oportet auditores. AF. AG. AH
Flectere. quibus et quando opus eſt. AG poſt principiu͂. AH
poſt principium. et AS in principio. Br
Genus triplex dicendi. AO. AS
Genus dicendi quodlibet · qualia verba habere debet. CF in fine
Genus vnu͂ plus · aliud min⁹ altero indiget. BO. BP. BQ
Gene͂ in quocu͂qꝫ · tria inte͂de͂da ſu͂t. BX et co͂ſeque͂t vſqꝫ · Bꝯ
Genera illa tria dicendi · aliter in eccleſiaſticis quam in forenſibus
negocijs · habere ſe debent. AP. AQ. AR
Genera illa tria permiſcenda ſunt. et quomo͂. BO uſqꝫ · BR
Generu͂ illoru͂ trium exempla · ex ſancti pauli epl̅is. AT uſqꝫ
BE. Ite͂ exempla ex cipriano et a͂broſio. B≡ uſqꝫ · BO p totu͂
Genus ſubmiſſu͂ · infra ſubmiſſum genus · multa de hoc
Genus temperatum · infra temperatum genus multa de hoc
Genus grande · hic infra grande genus · multa de hoc
Gl'ia tota in ope p̄dicacōis deo tribuat͂. AR. AM. AN. CR
Gloriandum non eſt in lingua. S. BV
Gradacio quid ſit. Φ circa medium
Grandis diccio ſiue grandiloquium · accendit mentes auditorum
ꝫ ante medium. AR in fine · et BR
Grandia non ſemper ſunt granditer dicenda. AS

Granditer dicere. quando ſit opus. AH in principio. AS p⁹
principium. BS in principio. B⁊
Grandis diccõis efficacia. AR in fine. BQ ĩ fine. et BR
Grande genus. quomõ a temperato diſtet. AS. A⁊
Grande genus. lacrimas educit. AQ in fine. BR in medio
Grande genus. cõmouet animos. AF in fine. AG in prin-
cipio. BO ante medium
Grãde gñ⁹. ornatũ capit. ſ; eũ nõ reqrit. A⁊. Aꝫ. BC. BD
Grande genus violẽtũ eſt aĩ deffectibꝫ et impetu ſuo fert̃. A⁊
Grande genus. diu cõtinuandum non eſt. maxime ſolum. BO
Grande genus diu exercendum. aliorum generum interpoſicione
neceſſario miſceri debet. BO in fine
Grandis generis efficacia. hic ſupra. grandis diccionis
Grandis generis qualitas. A⁊
Grandi in genẽ. quid caute ſeruandũ ſit. BO in medio ⁊ ĩ fine
Grãdiẽ dicẽda. ĩ aliq̃ ſui pte nõ grãdit̃ dicant̃. BP añ mediũ
Granditer eciam dicendum eſt aliquando. de rebus in ſe paruis.
AP verſus finem. AQ in fine. AR per totum
Grates deo referẽde ſũt. p⁹ finẽ ſermonis. BR verſ⁹ finẽ. CR
Ignari indoctiq; predicatores eciam ſi eloquentes fuerint pericu-
loſi ſunt et cauendi. I
Ingeniũ bonũ. aſſeq̄ pt̃ eloqueciã ſine p̄ceptis ãtis rethorice. AL
Inculcãda nõ ſũt. cognita ſiue nũc ſatis itellecta. AD añ mediũ
Intelligibĺr p oĩa loqui debet p̄dicãs. AB. AC. BX ĩ fine
Inſipiens eloquencia cauenda eſt. I
Juſticia. eciam que circa paruas res geritur. magna eſt. AP
poſt medium. AQ in fine
Laici. ĩ maleficiis ſe excuſãt. p malam vitam predicatorũ. CD
Lacrĩmas p̄uocat grandis diccio. BQ in fine. BR in medio
Lacrime. indiciũ ſunt victorie. BR in medio
Laudaciones et vituperaciones ad. genus temperatum pertinent
AS in principio. BS poſt principium
Locucionis ſiue ſermonis variacio. infra varietas
Magnum eſt opus et officium predicacõis. AP in medio
AR ante medium
Magnarum rerꝫ dictor eſt p̄dicans ibidem. et AS in principio
Magna. non ſemper granditer ſunt dicenda. AS
Magna ſunt pene oĩa. que in p̄dicacõe dicunt̃. AP in medio
Magnis de rebus. iam ſubmiſſe. iam temperate iam granditer

dicendum eſt. AS ante medium
Male vite predicatores . eciam ſunt audiendi . ymmo eciā vtilit̄ audiuntur . BD . CD
Male vite predicatores . quomō ſint nocui. CD in fine
Membra quid ſint. O poſt medium
Modus dicendi . ſupra docendi modus
Modus aptus docendi ſupra docendi modus
Modus dicendi . accendit . delectat . flectit . et mouet . ut patet in eiſdem terminis iam nominatis . et ſupra dicendi modus
Mouere oportet auditores . et quando et quo modo . H pꝰ mediū AG in principio . B ⁊
Mouens auditores precipue BD in principio
Mulierum ſe fucanciū grandis reprehenſio. BL BM
Narracio . ad docendū requiritur H ante medium
Negligendus non nūquam eſt ornatus. AB in principio
Nota prius . eciam cū delectacione audiuntur. AD pꝰ medium
Nūoſe clauſule . diuīo deſūt eloq̄o. AP añ mediū et . AZ ī fīe
Obedient̄ audiri faciens predicātē . precipue. BD in principio
Obſcure locucōnis canonicorum auctorum quatuor cauſe . ⁊
Obſcuritas diuīarū ſcripturarū . M in fine. Y in pn̄cipio . ⁊
Obieccionibus tacitis quō in p̄dicacōe obuiandū ſit. AY ī fine
Officia p̄dicantis multa et diuerſa . hic infra Opera
Officium predicacionis arduum eſt . ſupra arduum
Opus predicacōis aggredi debꝫ q̄ nouit ſapient̄ dicē. I ī pn̄cipio
Opa tria p̄cipua predicātis ſiue eloquētis eccleſiaſtici. AE . AH
Opera predicatori incumbencia diuerſa et multa . H . AF per totum AH . AQ verſus finem
Orandum eſt . ante ſ̄monis aggreſſum. AR ante medin . CI
Oracionibus deuotis . conetur a deo obtinere quod p̄dicans vult efficere in auditoribus . AR . aute medium . CI
Ornatum qualem . non debet habere verbum dei . M
Ornatum requirit temperatum genus . infra temperatum genus
Ornamenta et colores rethorici in ſcripturis ſanctis ſunt . N . O
Ornatus negligencia diligens . in docendo . AB BR
Permiſcenda ſunt genera dicendi . BO uſqꝫ .
Periodus quid ſit . O poſt medium
Predicatorem loqui oportet precipue ſapienter. I aute medium
Predicator non ſolum ſapienter . ſꝫ eciam eloquenter dicens . plꝰ proficit et prodeſt auditoribus. L

Predicator quã clar⁹ et plan⁹ eſſe debet in dicẽdo. D. A B. AC
Predicator. que obſeruare et que vitare debet in docendo. ſuꝑ docẽ
Predicantis tria opera ꝑcipua. hic ſuꝑ opera tria
Predicatoris multiplicia et diũſa officia ſiue opera hic ſuꝑ opa
Predicatores bone vite. BD. in principio. CE
Predicatores male vite. BD. CD
Predicatoris bona vita. ꝓponat cuicũqꝫ grãditati dicẽdi. BD
Predicatoris fiducia vel confidencia. in quo eſſe debet. AR
Pretermittẽda ſũt que a cõi ꝑplo intelligi non pñt. D in medio
Prodeſſe et proficere facit verbum dei. ipſe deus. AN
Prohemio ſermonis quid faciendum ſit. C
Prophetarum dulcis obſcuritas. V
Prophetarum eloquencia. Y. X. Z
Prodeſſe omni modo debet predicans. I ante medium.
Pronunciandi modus hic tradit᷑. A
Pronũciare quidã apte poſſunt. ſꝫ nõ inuenire ꝓnũcianda. CG
Pronunciacio ardens uel feruens. accendit mentes auditorum.
Z ante medium. AR in fine. et BR
Qualitates diuerſe diccionis. I in principio
Queſtionibus tacitis. quomodo obuiandum ſit. AT. AV
Queſtioĩbꝫ incidẽtibꝫ obuiãdo. quid cauendũ ſit AV in medio
Recapitulacio toci⁹ ſermonis. q̃lis eſſe debet. AE ante mediũ
Rethorice mundane precepta. hic non traduntur. B
Rethorice artis ornamenta et colores. diuinis ſcripturis non de-
ſunt. N. O. Q. R
Res magne non. ſemper ſunt granditer dicendi. AS
Res eadem magna. iam ſubmiſſo iam temperato. iam grandi
genere dicendi indiget. AS antee medium
Retrahẽ volẽs auditores a q̃ui malo. dicẽ debꝫ grãdiť. AS ĩſſe
Sapienter in eccleſia dicendũ eſt. I in pñcipio. R. CE in fine
Sapienter dicere quis ſolet vel poteſt. R
Sapienter dicere volenti. quid opus eſt. R per totum
Sapienter ſimul et eloquenter dicere. quomodo diſcendum ſit. L
Sapientiſſima ſimul eloquentiſſima eſt diuina ſcriptura. M. N
Sancti auditores noſtri canonici. taliter locuti. ſunt qualiter eos
et nõ aliter decuit. M in medio
Sancti auctores canoĩci. ĩ quibus et in quibus non. ſint a nobis
imittendi in dicendo vel docendo. ꝛ. D
Sancti viri. cur aliquando ſed tñ raro. diſſertiſſime locuti ſũt. M

Sacra ſcriptura · hic infra ſcriptura diuina
Scripẗa diuiã ſapiẽtiſſima eſt et eloquẽtiſſima · M ante mediũ
Sc̃pt̃a diuiã · ornamẽta ⁊ colores hẽt ãtis rethorice. N · O · Q · R
Secularis eloquencie nimia ſuauitas · grauitati eccleſiaſtice non
placet nec delectabilis eſt. M
Studẽdus eſt a p̃dicare volẽtib⁹ · dicẽdi mod⁹. D · AR vſus finē
Studium diligens p̃dicanciũ · tam circa docẽda · quam circa modũ
dicẽdi et docẽdi · negligi nõ debꝫ · ꝓpt̃ fiduciã ĩ deũ. AL vſqꝫ AO
Suauitas mundane eloquencie · hic ſup̃ ſecularis
Suauitas diccionis delectat. AE poſt medium
Suauitas diccõis detinet auditores · AE p⁹ mediũ. BX ĩ fine
Submiſſũ genus ſolum · diucius tolleratᷣ. BO ante medium
Submiſſũ gen⁹ · docẽ habet · AO · AS a p̃ncipio. BG a p̃ncipio
Submiſſo genere alia duo indigent. BP in medio
Submiſſo genere · queſtionũ vincula ſoluẽda ſũt. BP ĩ medio
Submiſſũ genus iſta reſpicit · que ad docendum conferunt aut re:
quiruntur · de quibus ſupra · docere recte
Tenẽdi ꝑ q̇d ſit auditoꝛ̃s ĩ ſmõe · AE p⁹ mediũ. BX ĩ fĩe Bn
Tp̃atũ gen⁹ delectat. BQ ĩ medio · BV añ mediũ. BZ ĩ fine
Temperatum genus ornamẽta requirit · BZ · CE in fine
Temperatum genus · grãde nõ requirit nec eo indiget · BQ
Temperatum genus raro indiget ſubmiſſo BQ in p̃ncipio
Temperatum genus . quomodo eciam interdum aliquo modo mo:
uet. BS ante medium et in fine
Tempati generis finis · p̃dicatoꝛibꝫ ſiue ecc̃aſticis eloq̃ntibꝫ aliũs
eſſe debet · quam mundanis eloquentibus. BS in fine · et BV
Temperato in genere p̃ncipatum tenet delectacio. BZ in fine
Varietas dicẽdi . I in p̃n° · AD ĩ p̃n°. BO ĩ p̃n° variãda alter:
nãda et ꝑmiſcẽda ſũt tria gñ̃a dicẽdi · BO uſqꝫ · BR ꝑ totum
Verbis in diuinis · veritas plus amanda eſt quam verba. AE
verſus finem. CE poſt medium
Vera oĩ mõ dicanᷣ in ſmone et iuſta. AH m fine · AR in p̃n°
Verbis minus integris interdum dicendum ſiue loquẽdum eſt ·
ſolum ut integre res dicatᷣ et intelligatur · AC
Verbis interdum vulgi more vtendum eſt · AB ante medium
Verbis contendere · quid ſit. CE ante medium
Veritas in diuinis ſcripturis plus amanda eſt qnam verba
AE verſus finem CE poſt medium
Veritas pateat placeat et moueat. CE ante medium

Verba qualia · qꝫlibet genus dicendi habere debet. C F · vſus finē
Vite bone · ſil'r vite male predicatores · ſupra predicatores.
Vita bona ꝑdicātis · mai⁹ pond⁹ habet vt obedient audiat. B D
Vita mala ꝑdicātis · vbū dei ſiue vitatē ↄtēpni facit · C D i fine
Victorie indiciū · lacrime ſūt audienciū · B R · ī medio ⁊ ī fine
Virginum notabiles exhortacōnes · B H · B J.
Virginitatis laus magnifica. B H.

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

5 büch und 14 bogen.

Item iiij lott zymen
Item iij lott ymber
Item j lott galgan
Item j lott pariſkern
Item j quintſel muſſ
Item j quintſel negel
Item j quintſel kabebel
Item j quintſel kardomemlin
Item j quintſel langen pfeffer
Item das z i ſamen geſtoſſen
facit iij ß iiij d

Completo com 22 fls. inumeradas, sendo a última em branco.

S. AU

D

OE